

[Formanden.]

ler sig herimod, vil jeg betragte dette som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov for Grønland om arealanvendelse, byudvikling og bebyggelse.

(Lovforslag nr. L 107. Fremsat 17/3 77. Første behandling 12/4 77. Betænkning 5/5 77. Anden behandling 18/5 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 126 stemmer mod 22.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om blyindhold m. v. i motorbenzin.

(Lovforslag nr. L 61. Fremsat 10/3 77. Første behandling 18/3 77. Betænkning 10/5 77. Anden behandling 18/5 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 147 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af toldloven.

(Lovforslag nr. L 87. Fremsat 15/3 77. Første behandling 12/4 77. Betænkning 13/5 77. Anden behandling 18/5 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 127 stemmer mod 20; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. (Familieoverdragelser af landbrugsejendomme).

(Lovforslag nr. L 160. Fremsat 14/4 77. Første behandling 26/4 77. Betænkning 13/5 77. Anden behandling 18/5 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 128 stemmer mod 20.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forhandling om socialministerens redegørelse af 13. maj 1977 om gennemførelsen af en pensionsreform.

(Redegørelse nr. VI. Redegørelsen givet 13/5 77).

Albertsen (S):

Det er efterhånden mange gange, vi i debatterne her i folketinget om pensionslove har henvist til den ventede og nu endelig udkomne betænkning indeholdende forskellige forslag om fremtidens pensionssystem.

Nu har vi fået den, og dels har ministeren givet os en kort ekstrakt af de forslag, kommissionen opstiller, dels har ministeren peget på

[Albertsen.]

visse muligheder til løsning af pensionisternes akutte problemer.

Jeg vil på socialdemokratiets vegne takke for redegørelsen fra ministeren; den var realistisk og konstruktiv. Ligeledes vil jeg gerne takke for betænkningen, takke dem, der står bag dens udformning. Det er nyttigt og god læsning, og den er meget dækkende som grundlag for vort nu forestående konkrete arbejde hermed.

Enhver med det mindste kendskab til og føling med pensionisternes levevilkår er ikke i tvivl om, at det er den samfundsgruppe, der i det store og hele har mest behov for en håndsrækning og en forbedring af sin status. Det gælder selvfølgelig ikke enhver folkepensionist over 67 år. Den, der fortsætter sit erhvervsarbejde efter denne aldersgrænse, eller den, der er sikret via ekstra forsikringsordninger eller ekstra pension fra sin gamle arbejdsgiver, kan have det udmærket. Men for de 75-80 pct. af pensionisterne, der modtager fuldt eller delvis pensionstillæg, er den daglige tilværelse i høj grad en kamp for at klare sig.

Danmark er af mange hidindtil blevet anset som et socialt foregangsland, også hvad pensionsniveau og pensionssystem angår. Denne vurdering er nok tvivlsom i dag, efter at en række andre lande har gennemført nye, supplerende ordninger, der har medført en standardhævning for pensionisterne.

Uanset vore øvrige store problemer må man blankt erkende, at en forbedring af pensionisternes levevilkår er stærkt påkrævet. De aktive årgange vil utvivlsomt forstå nødvendigheden heraf og vise vilje til at betale regningen herfor. I modsat fald er talen om solidaritet over for de ældre lidet bevendt.

Baggrunden for betænkningen er loven om den sociale pensionsfond og anvendelsen af de midler, som denne fond omfatter. Hvis man alene ser på afkastet fra fonden, ville reformmulighederne være ret så begrænsede. I runde tal har man en milliard til rådighed 1. januar 1979, det dobbelte 3 år efter og 3 milliarder 1. januar 1985. Fordelt til de 650.000 folkepensionister bliver det kun en beskedent fremgang for den enkelte.

Jeg er derfor glad for, at ministeren i stedet for foretrækker først og fremmest at løse de specielle akutte problemer, som pensionisterne har, når det drejer sig om boligudgiften og de gifte pensionisters særlige vanskelige situation,

ved hjælp af fondsmidlernes afkast. Alt for mange pensionister lider under de høje huslejeudgifter; mange må som følge heraf resignere urimelig hårdt, hvad mad, klæder m. v. angår. Princippet om, at pensionisten kun skal betale et beløb til husleje eller til udgift til hus, der svarer til 15 pct. af husstandsindkomsten, er for socialdemokratiet særdeles tilfredsstillende. For uanset muligheden for ekstra hjælp via rådighedsbeløbet indebærer den nuværende praksis for titusinder af pensionister en så stor belastning, at det er uholdbart. Derfor vil en overførsel af boligsikring til pensionisterne fra boligministeriet til socialministeriet og en kraftig forøgelse af beløbet kunne løse husleje- og boligproblemerne. Det er klart, at en sådan ændring af boligsikringen også skal omfatte pensionister, der bor i eget hus. Mange lider under, at de efter den gældende praksis faktisk skylder for lidt i deres huse, hvorfor husregnskabet giver overskud, hvilket betyder mindre pensionstillæg og færre kontanter til rådighed. Det er klart, at så længe der ikke ligger endelige forslag fra ministeren herom, kan ingen binde sig til noget, men tankegangen herom tillægger socialdemokratiet.

Det andet store problem er pensionistægtesparrenes særlige vanskeligheder, som skyldes dels vores forældede bestemmelser om, at ægtepar økonomisk set kun betragtes som halvanden person, og dels, at de betaler skat. Vi har her en ordning, som er ældgammel og efter min opfattelse ude af trit med den situation, vi i dag befinder os i, og det er egentlig enestående, at denne, jeg vil kalde det forsørgelsestankegang ikke for længst er forsvundet. Andre grupper har jo for længst fået denne urimelighed fjernet.

Ved flere lejligheder har jeg rent personlig angrebet denne forsørgelsestankegang og kaldt den lidt af en bombe imod ægteskabet som begreb, og det er derfor med tilfredshed, jeg noterer mig ministerens bemærkning her om, at pensionisterne for fremtiden bør have samme pension uanset ægteskabelig status. Efterhånden er ligestillingen på arbejdsmarkedet mellem kvinder og mænd gennemført konsekvent, og det må også være rimeligt, at denne konsekvens giver sig udtryk i pensionsydelsen. Vi kan bare se af den sidste beretning fra ATP-fonden, at det efterhånden er sådan, at ligestillingen på arbejdsmarkedet næsten er ved at være konsekvent og i det mindste forventes at kunne være det i løbet af få år.

[Albertsen.]

Det ville være lovende, om man i forbindelse med disse forandringer og forbedringer for pensionistægtesparrene også kunne finde en løsning på problemerne om skattefritagelsen for de sociale pensioner. De hidtidige forslag herom fra socialdemokratiet og fra regeringen har jo beklageligvis ikke kunnet få flertal i folketinget.

Ministeren peger også på, at en hurtig reform for pensionisterne kan omfatte en ændring af pensionstillægget, således at dette beløb i givet fald kan indregnes i grundbeløbet. Mange teknisk-administrative og mange psykologiske argumenter taler for en sådan ordning. Til gengæld vil der jo nok være nogle, måske mange, som vil være lidt betænkelige ved, at man her yder et betragteligt beløb til den pensionistgruppe, der måske har det relativt bedst. Men det vil vi selvfølgelig kunne vende tilbage til, når det bliver udmøntet i det konkrete lovforslag.

Det er klart, at hvis man anvendte et mindre beløb til en ændring af disse forhold, ville der kunne blive et større beløb til måske at ordne andre akutte problemer for pensionisterne med.

Jeg skal imidlertid blankt erkende, at det administrativt er mere forstandigt at følge ministerens redegørelse, og hvis man ud over at anvende midlerne fra pensionsfondens afkast til gradvis at løse boligopgaven, til ens pension til gifte og enlige pensionister, til skattefritagelse for pensionerne og indregning af pensionstillægget i grundbeløbet også vil gennemføre en reelt mærkbar forhøjelse af pensionerne som sådanne, må det åbent siges, at dette ikke kan klares af pensionsfondens afkast. Her må vi gribe til enten skatteforhøjelse, forhøjelse af pensionsbidraget fra f. eks. 2 pct. til 5 pct., eller måske en højere procent, eller meget drastiske indskrænkninger på andre områder. Til den sidste udvej skal man bestemt ikke regne med socialdemokratiets medvirken, og så er der kun de to andre løsninger at pege på. Jeg vil godt benytte lejligheden til allerede nu at efterlyse de andre partiers holdning hertil, og jeg vil da i særlig grad afvente, hvilken holdning venstre og måske også SF vil have til en sådan tankegang.

Hvis man ser på de mere langsigtede løsninger, som betænkningen indeholder, og som ministeren har redegjort for, nemlig modellerne A, B og C, må man straks notere sig, at be-

tænkningen, hvad model A angår, alene forestiller sig midlerne i den nuværende pensionsfond som kilde til en generel forbedring af pensionerne; det vil i realiteten, udført som isoleret foranstaltning, give pensionisterne små 100 kr. mere pr. måned på grundbeløbet, og hvis det blev givet på pensionstillægget, ville det give 125 kr. pr. måned. Men her har man alene opereret med den samme opkrævningsprocent som nu, og jeg må, når jeg sammenligner med de øvrige modelleres finansiering, undre mig en lille smule herover, for uanset om det er lønmodtager-, arbejdsgiver- eller pensionsbidrag eller almindelig skatteopkrævning, har det samfundsøkonomisk stort set de samme virkninger. Det er en udsættelse af forbrug eller overførsel af midler fra de aktive år-gange til pensionisterne.

Hvad model B angår, bygger den som nævnt på ATP-ordningen, og indbetalingen og udbetalingen svarer til dens principper. Selv om man her i forslaget forudsætter, at de selvstændige skal med, vil det i det mindste rejse problemer for dem, der har færre aktive arbejdsår end det stipulerede maksimum af år. Jeg er enig i, at en sådan ordningsindførelse må pristals- og lønreguleres for at give et rimeligt supplement til folkepensionerne.

Hvad model C angår, svarer den til de svensk-norske ATP-ordninger, hos os kaldet indtægtsafhængig tillægspension. Her vil der blive tale om en sammenhæng mellem den arbejdsindkomst, man har haft, og pensionsydelsen, finansieret gennem bidrag fra arbejdsgiverne eller eventuelt også fra lønmodtagerne.

Man kan gennem indtægtsafhængig tillægspension sikre et relativt højt pensionsniveau, også for lavindkomstgruppen, ved at lægge et højt gulv og tilsvarende sætte niveauet relativt lavt igennem et lavt loft for de højere indkomster. Men ideen i en indtægtsafhængig tillægspension er selvfølgelig, at der bliver tale om en sammenhæng imellem hidtidig erhvervsindkomst og fremtidig pensionsydelse.

Vi skal hverken i dag eller i morgen tage stilling hertil. Løsningen af vore pensionsproblemer påvirker hele samfundsøkonomien. Det er et spørgsmål om dansk økonomis styrke, beskæftigelse, betalingsbalance og meget andet. Men det er selvfølgelig også et spørgsmål om den politiske vilje.

Vi må sikre den nødvendige opsparring såvel individuelt som kollektivt. De mål, vi her vil

[Albertsen.]

stille os, kan vi fremme eller hæmme gennem lovgivningen. I den forbindelse kan jeg sige, at de muligheder, der eksisterer i den nuværende skattelovgivning, reelt betyder et provenutab for statskassen på over 1 mia kr., altså i og for sig et beløb, som også skulle indregnes, når vi taler om de indirekte udgifter i forbindelse med pensionsordninger.

Dagens og ikke mindst morgendagens pensionister ønsker et højere levestandard end det, der i dag er gældende for de fleste pensionister.

Som ordfører for socialdemokratiet vurderer jeg ministerens aktuelle forslag som udtryk for en klart lighedsfremmende socialpolitik. Boligbelastningen bliver ens, pensionerne bliver ens, uanset ægteskab, og en højere ydelse bliver givet til alle. Socialdemokratiet ønsker et ensartet, solidarisk pensionssystem, og vi føler os overbevist om, at de aktive årgange gerne vil yde deres bidrag hertil.

Med det materiale, der nu er stillet til vor rådighed, og med denne debat som udgangspunkt vil det være overmåde sympatisk og tilfredsstillende, om der kan føres en bred, folkelig debat landet over om disse problemer, således at vi kan få en ganske klar fornemmelse af befolkningens holdning til fremtidens pensionssystem.

Jørgen Junior (FP):

I går så jeg fjernsyn. En stærk personlighed med klare, ærlige og idealistiske øjne talte om demokratiet. Den pågældende er en af dem, der nyder godt af samfundets høje pensioner til de få, men det må være et rent træf, at det ikke er lykkedes denne ansvarsbevidste person at få fjernet de pensionsmæssige uligheder i samfundet. Man følte, hvorledes det var en mand, der talte solidaritetens sprog, da han sluttede sin statsmandsagtige og klarsynede beskrivelse af landets situation med en opfordring: Lad os vise hinanden tillid!

Ganske forbavset blev jeg, da en klog kvinde i min omgangskreds brød ud i en meget, meget hård og kold konstatering: Det var jo som det syvende comeback i Skagens forsamlingshus, sagde hun, det er ikke godt at vide, hvor mange der hopper på det ordskvalder.

Fortryllelsen var brudt, og jeg kom formådeligt nok til at sammenligne den idealistiske, solidarisk indstillede, store statsmands udtalelser med noget af det ordskvalder, der er sagt i forbindelse med den længe ventede pensionsre-

form, som nu endelig gerne skulle skaffe solidaritet og retfærdighed. Sammenligningen gjorde, at fortryllelsen uigenkaldeligt var brudt, at afklædningen af statsmandens ord også var nået ind i mit naive hjerte, der var blevet så rørt over at høre demokratiet så smukt forsvaret. Det er derfor min opgave i dag at forsøge at afklæde pensionsreformdebatten alle dens fraser og flokler; befolkningen skulle meget gerne vide, hvorledes de nøgne realiteter ser ud.

»Hvordan skal pensionisternes levevilkår forbedres?«, er overskriften på socialministerens pressemeddelelse i anledning af den nylygt udsendte rapport om principper for en reform af de sociale pensioner. Svaret fra min side er klart: Pensionisternes levevilkår skal forbedres, men ikke på en af de tre måder, rapporten foreslår.

Det er nemlig en skuffende rapport. Den er meget lidt imponerende, når det tages i betragtning, at det har været 4 år at producere den. Den er så meget mere skuffende, som den gang på gang er blevet brugt som undskyldning for, at socialdemokratiet ikke har villet være med til reelle forbedringer for samfundets virkelig svageste, men i stedet i sin egoistiske kamp mod solidaritet har beskyttet den herskende klasse på bekostning af erhvervslivet og på bekostning af dem, der har mest brug for hjælp, nemlig de ældre. Det er de ældre, der har skabt grundlaget for vor nuværende levestandard, og som har måttet se inflation, skatter og dårlige pensionsregler udhule værdien af det, mange havde troet skulle danne grundlaget for lidt ekstra på de gamle dage.

Er rapporten skuffende, er socialministerens redegørelse efter min opfattelse nærmest chokerende. Chokerende, fordi uenigheden inden for socialdemokratiet gør, at man højst troligt vil trække behandlingen af en pensionsreform i langdrag. Folket skal jo høres, lyder undskyldningsfrasen. Chokerende, fordi der kun opstilles tre muligheder, hvoraf den ene er status quo og de to andre er nytænkninger, der er så fantasifulde, at de blot vil udbyde forskellen i befolkningen til fordel for de højerelønnede og til ulempe for de svage, der også i dag rammes af socialdemokratiets manglende evner, selv om de også delvis er hoppet på al den omfattende propaganda og tror det modsatte. Chokerende, fordi socialministerens tanker om, hvilke fornøjelser der kan være tale om, efter min mening er helt utilstrækkelige.

[Jørgen Junior.]

Chokerende, fordi socialministeren kun har fantasi til at forestille sig forbedringer til pensionisternes muliggjort af højere skatter. Det er det stadig uopfindsomme socialdemokratiske svar, der har vist sin uduelighed og afsløret sine negative følgevirkninger gang på gang. Chokerende, fordi der benyttes en groft manipulerende bluff-facon, hvorved denne sørgelige gang mismask forsøges solgt som noget positivt til en befolkning, der i sin optimisme ventner noget positivt og har troet på, at der var lidt hold i de mange fraser og floskler, socialdemokratiets valgløfter indeholdt. Chokerende, fordi det nu klart kan konstateres, at der ikke fra regeringens side er den mindste interesse i at få afviklet de virkelige skævheder i det danske pensionssystem.

Jeg vil gerne fremdrage en artikel for nylig i Aktuelt, hvor et medlem af socialdemokratiets hovedbestyrelse, en hr. Oluf Simonsen, Harbøre, bl.a. skrev:

»Gid dog alle vore politiske og faglige tillidsfolk ville erkende, at lighed og solidaritet også må omfatte dem selv, og at de så vil droppe de privilegier, de ikke mindst pensionsmæssigt har opnået. Hvem i arbejderbevægelsen tør for alvor sige nej hertil?«

Ja, nu er svaret kommet. Det socialdemokratiske hovedbestyrelsesmedlems bøn er ikke blevet hørt. Hans parti, socialdemokratiet, tør godt sige nej til lighed og solidaritet. Helt fair er jeg måske ikke, fordi jeg forudsætter, at det er folk fra arbejderbevægelsen, der har sagt nej. Det er det ikke, det er den herskende klasse. Det er nogle velbærgede, som ofte kalder for pampere. Om det er ret, skal jeg undlade at udtale mig om. De kalder sig for arbejderklassens repræsentanter. Det er dem, der har sagt nej, og som holder Oluf Simonsen og størstedelen af de socialdemokratiske vælgere tykt for nar.

Men er det nu så slemt, vil nogle måske nok sige, er det den herskende klasses forkæmpere i socialdemokratiet, der har vundet? Er vinderen en hr. Camre, der i Information den 2. marts i år gik ind for model C og ønskede, at pensionen sættes i relation til gennemsnitsindtægten i et passende antal af de aktive år? Nok blev han støttet af den tidligere fagforeningsformand, statsminister Anker Jørgensen, der i en tv-udsendelse i efteråret plæderede for samme synspunkt, men nu siger socialministeren netop, at socialdemokratiet ikke har lagt sig fast.

Formanden for Pensionisternes Samvirke, hr. Albertsen, som dog ellers burde kæmpe pensionisternes sag, mener endog at have vundet en kasse øl, fordi socialministeren i sin redegørelse opstiller fem meget fornuftige punkter, som hun ganske vist selv indrømmer at samfundet ikke har råd til med den nuværende politik.

Derfor er svaret på spørgsmålet om, hvorvidt det står så slemt til i socialdemokratiet, desværre et bekræftende svar. Det er det, fordi to af de tre modeller, der er lagt frem, er skridt i den forkerte retning og den tredje model hverken er buh eller bæh, fordi de fem punkter, socialministeren opstiller som sin kortsigtede reformønskeseddel, virker hule og hykleriske under den nuværende regerings mangel på økonomisk styring af samfundet. Hulheden og hykleriet begrundes nok bedst ved at tage det punkt for punkt.

Punkt 1. Socialministeren siger: en generel forhøjelse af de nuværende pensioner. Vor kommentar: Vi er enige. Men socialministeren siger selv, at pengene kun kan skaffes gennem forøgede skatter i stedet for at foretage offentlige besparelser. Skatteskruen kan efter vor opfattelse ikke strammes yderligere, og socialdemokratiet har derfor i øvrigt også stemt imod alle forslag om forhøjede pensioner, der ellers indtil nu har kunnet være flertal for.

Punkt 2. Socialministeren foreslår en særlig boligydelse til pensionister. Vores kommentar til det: Vi går imod, at ansvaret fratages den enkelte. Dette gælder også pensionisterne. Vi går ind for at bevare boligsikringen for pensionister, så længe pensionen er så lav, og fordi de mishandles på så mange andre måder. En nyordning vil sikkert kun medføre det sædvanlige socialdemokratiske handlingsforløb: flere offentligt ansatte, mere administration, mindre valgfrihed for den enkelte med hensyn til, hvorledes den pågældende kan bruge sine egne penge.

Punkt 3. Socialministeren foreslår pensions-tillægget indregnet i grundbeløbet. Vores kommentar er naturligvis, at vi er enige, det har vi foreslået i årevis. Den gode vilje virker imidlertid hul, når den ikke kombineres med evnen til at have råd til at gennemføre sine tanker.

Punkt 4. Socialministeren foreslår ens pension til enlige og gifte pensionister. Vi er enige, det har fremskridtspartiet også sagt i årevis. Det skal bare ikke finansieres gennem skatteforhøjelser.

[Jørgen Junior.]

Punkt 5. Socialministeren foreslår skattefrihed for sociale pensioner. Vores kommentar: Nej, skattefrihed for alle lavindkomster gennem en forhøjelse af den skattefri bundgrænse. Socialdemokratiets hidtidige forslag om skattefrihed for sociale pensioner er afvist af alle andre som værende ubrugeligt. Det kan måske bruges som en slags paradepop i valgkampene, men anden værdi har det ikke.

Fejlen ved socialministerens redegørelse er, at den totalt mangler de to vigtigste ingredienser, for at man kan gennemføre en fornuftig pensionsreform. Punkt A: en virkelig ensartet pension for alle offentlige pensioner, helt underordnet, om disse gives til togførere, arbejdsmænd, folketingsmænd eller husmødre. Punkt B: en finansiering gennem udligning af de offentlige pensioner, således at de, der er for høje, sættes ned, og de, der er for lave, sættes op. Yderligere finansiering gennem offentlige besparelser og ikke gennem forøgede skatter.

På baggrund af de utilstrækkelige valgmuligheder, folketinget er blevet præsenteret for af arbejdsgruppen, som har lavet rapporten, og af socialministeren, vil fremskridtspartiet i det nye folketingsår fremsætte et forslag til lov om en pensionsreform. Dette forslag vil følge helt anderledes enkle, letforståelige, ensartede og reelt forbedrende veje end de komplikationer og forringelser, samfundet risikerer at blive udsat for, hvis det er den socialdemokratiske politik, dette land i de kommende år fortsat skal forbløde under. Vort ønskemål er at sammensmelte de nuværende nederste, mellemste og øverste lag af offentlige alderspensioner til et grundlag, der ligger et sted mellem mellemste og øverste lag. Herudover skal enhver efter evne og lyst kunne privattegne pensionsforsikringer, uden at han får tilskud hertil fra staten gennem skattebegunstigelser. Hovedpunkterne i vort forslag vil være:

Punkt 1, folkepension. Tildeles alle personer over 67 år uden ansøgning, uden hensyn til ægteskabelige forhold og uden hensyn til anden pension eller indtjening. I 1978 26.000 kr. Reguleringen sker opad under hensyntagen til samfundsudviklingen.

Punkt 2, en erhvervsudygtighedspension, eller kombineret førtids- og invalidepension kunne man også kalde det, gives efter ansøgning til personer under 67 år og erstatter de hidtidige invalide-, enke- og førtidspensionsordnin-

ger. Den skal have samme størrelse som folkepensionen, men der kan gives permanent eller tidsbestemt tilsagn om pleje- og/eller bistandstillæg, hvilket også er muligt for pensionister over 67 år. Alle nuværende enke- og førtidspensionister modtager den nye, forbedrede pension. Dette er også tilfældet for invalidepensionister, hvor dog den yngre aldersgruppe gennem virksomhedstilskud forsøges hjulpet ud i erhvervslivet, for at de kan få mere indhold i tilværelsen. Tilkendelse af erhvervsudygtighedspensionen skal kunne ske ukompliceret og hurtigt.

Punkt 3, tjenestemænd og andre offentligt ansatte. Der indføres en nyordning på dette område, der medfører, at der ikke fremover foretages ansættelser, der giver anden skatteyderbetalt pension end den almindelige folkepension. Hvad angår allerede pensionerede og nuværende tjenestemænd og kontraktansatte, er jeg indstillet på, at der må findes fornuftige overgangsløsninger. Fremskridtspartiet har sin indstilling, venstre har fremlagt sin, og jeg håber, tror og ønsker, at vi sammen med andre kan finde frem til realisable løsninger for at få realiteter ud af afviklingen af de særlig høje alderspensioner til de offentligt ansatte.

Punkt 4, private pensionsordninger. Det skal ikke fremover være en skattemæssig fordel at tegne forsikringer. Derfor skal fremskridtspartiets skattelovgivning gennemføres.

Punkt 5, ATP. Denne bureaukratiske ordning ophæves, og fondens midler overgår til statskassen, således at de kan være medfinansierende til den generelle pensionsforhøjelse.

Punkt 6, den sociale pensionsfond. Bør ophæves og midlerne overføres til statskassen med samme formål som ATP-midlerne.

Punkt 7, skattefrihed. En forhøjet skattefri bundgrænse og derefter en gradvis afvikling af indkomstskatten.

Jeg håber, at et pres fra vælgerne kan få socialdemokratiet bragt til fornuft, således at der kan blive baggrund for at få vedtaget en virkelig reform, der ender med ensartede offentlige pensioner til alle. Pensioner skal ikke fortsat være skjulte løntilskud til de i forvejen højt-lønnede akademikere.

Da venstre på det seneste har givet udtryk for tanker, der på mange måder nærmer sig fremskridtspartiets ønsker om en ensartet pension, er det nu op til regeringspartiet, om det

[Jørgen Junior.]

alligevel, på trods af hvad vi indtil nu har hørt, vil være med til et samarbejde om solidaritet, eller om det fortsat vil køre den egoistiske pensionspolitik til fordel for den herskende klasse, til fordel for pampere og beklageligvis på bekostning af erhvervsliv og arbejdere. Jeg er ikke alt for optimistisk efter at have hørt socialministerens redegørelse. Det er ikke et skridt i den rigtige retning, men måske kan den store uenighed, som findes i det store parti, ende med en sejr til de fornuftige kræfter, der også må findes inden for dette parti.

Bertel Haarder (V):

Når venstre ønsker lige store skattefinansierede pensioner til alle, og når vi ønsker mulighederne for pensionsopsparing gjort ens for alle, så skyldes det følgende seks hovedsynspunkter, som er venstres udgangspunkt for kommende forhandlinger:

Punkt 1. Vi afviser den nuværende aftrapning af pensionen med stigende indtægt, fordi en sådan aftrapning sammen med den hårde beskatning af ekstraintægter sætter $\frac{1}{6}$ af befolkningen i en situation, hvor det ikke kan betale sig at have arbejde eller opsparing. Det begrænser de ældres lyst til at fortsætte som aktive ud over pensionsalderen, og de, der gør det alligevel, føler sig ofte til grin. Det medvirker til at øge antallet af heltidspensionister og reducerer derved indkomstmassen og antallet af skuldre, som skal bære de sociale byrder og samfundets øvrige fællesopgaver. Mængden af arbejde er ikke konstant, men er på længere sigt afhængig af, hvor mange der ønsker at arbejde. Det har vi også de højeste eksperter ord for. Velfærdssamfundets undergraver er derfor dem, som gennem sabbatordninger og tidligere pensionering vil have færre til at yde og flere til at nyde.

Punkt 2. Vi afviser også skattefinansierede pensioner, som er indtægtsbestemte på den måde, at de er des større, jo større den hidtidige indtægt har været. Vi afviser den svenske og til dels danske socialdemokratiske tankegang, at det i alderdommen er for sent at skabe lighed, og at staten derfor skal finansiere en fortsættelse af indkomstforskellene til det sidste. Det er jo princippet i den indtægtsbestemte tillægspension, og det er princippet i tjenestemandspensionerne. Hvis staten skal sikre alle en vis minimumslevestandard og derudover skal give langt mere til de høje indkomstgrupper, vil pen-

sionsudgifterne selvfølgelig vokse mod himlen. Så kan man lave nok så mange særskilte pensionsfonde med særskilte indbetalinger; det vil med rette blive betragtet som en øget skattebyrde, tilmeld en øget skattebyrde uden nogen social begrundelse.

Punkt 3. Bl. a. af samme grund ønsker vi nye pensionsregler for nyansatte tjenestemænd. De nugældende regler virker som et stavnsbånd, der hæmmer bevægeligheden på arbejdsmarkedet. Den forsker eller den offentlige funktionær, som kunne tænke sig at tage et job uden for den offentlige sektor, lider i dag et stort tab, ikke alene på grund af det offentliges uforståelige anciennitetsprincip, som i en lang årække øger lønnen med tjenesteaalderen, men også på grund af det store pensionstab, han lider ved stillingskiftet. Når man kender beskæftigelsessituationen for de mange unge, der har uddannet sig til offentlige stillinger, forekommer denne tilstand mildest talt paradoksalt og umulig at forsvare. Lad dog i stedet en nærmere angivet del af lønnen blive hensat til pensionsordningen. Lad denne andel blive personlig, så man kan tage den med sig, og lad den skattemæssigt blive behandlet efter regler, der er nøjagtig ens for alle borgere i Danmark. Så kan vi undgå denne ulidelige diskussion og misundelse omkring tjenestemandspensionerne, hvis værdi i dag er uhyre svær at gøre op, og som derfor giver næring til alle hånde falske myter.

Punkt 4. Det offentlige yder gennem skattebegunstigelser meget store bidrag til private kollektive eller individuelle pensionsordninger. Venstre vil ikke begrænse den enkeltes og organisationernes motivation til gennem opsparing og begrænsning af det aktuelle forbrug at sikre sig i alderdommen, når indtægterne svigter. Men vi kan på den anden side heller ikke påføre det offentlige yderligere store provenutab ved kraftigt at øge de samlede begunstigelser. Det afgørende for os er, at der sker en skattemæssig ligestilling pensionsmæssigt for alle borgere.

Punkt 5. Økonomien er i det hele taget det svage, man kan næsten sige det uhyggelige punkt i hele denne debat. Det er en mørk sky bag ved det hele. Skattetrykket er for tiden kunstigt lavt på grund af underbudgetteringen. Skatterne vil altså, alt andet lige, stige i de kommende år, hvis ikke vi gør noget. Samtidig vil antallet af pensionister stige med ca. 100.000 de næste 10-15 år, og hvis pensions-

[Bertel Haarder.]

alderen sænkes, hvilket ville være en uhørt dumhed, så vil antallet stige yderligere. Vi nærmer os millionen, dvs. $\frac{1}{3}$ af befolkningen. Så hjælper det ikke, at der kan hentes et par milliarder om året i den sociale pensionsfond, for hvis disse penge bruges til at øge pensionisternes forbrug i stedet for som nu at gå til køb af obligationer, så skal den øvrige befolknings forbrug begrænses helt tilsvarende, dvs. gennem øgede skatter. Jeg tror, at finansministeren må nikke til denne betragtning – jo, det gør han. Vi vil ikke afvise, at vi med henvisning til pensionisternes velbegrundede forventninger om forbedringer kan komme til at øge de øvrige borgeres skattebyrde. Men først og fremmest synes vi, at regeringen bør indse, at hvis ikke den vil være med til større besparelser, så bliver der heller ikke råd til forbedringer i den offentlige sektor dér, hvor det er mest tiltrængt. Sådan hænger det sammen.

Endelig skal jeg som det sidste punkt, punkt 6, meddele, at venstre selvfølgelig vil skabe pensionsmæssig ligestilling mellem gifte og ugifte, så ægteskabet ikke straffes, ligesom vi mener, at det ad åre må have en ende med alle kønsbestemte forskelle i pensionslovgivningen.

Palle Simonsen (KF):

Det er klart, at en pensionsdebat giver mulighed for at få mange ideer på markedet og måske undertiden giver indtryk af, at vi har et overflødhedshorn at øse af. Jeg vil godt starte med at sige, at sådan opfatter vi ikke situationen. Det, der selvfølgelig er hovedudgangspunktet, er, at vi alle må være af den klare opfattelse, at de mennesker, der har lagt ryg til et samfunds vækst, også skal have mulighed for de bedst mulige pensionsvilkår. Men jeg synes nok, at der er en række hårde økonomiske realiteter, man er nødsaget til at tage hensyn til, inden man begynder at diskutere, hvordan vi kan forbedre pensionen.

Vi lever i en situation, hvor vi – og vi må sige heldigvis – får en højere og højere levealder; det vil sige, at antallet af pensionister stiger. Der er vel oven i købet en tendens til, at fødselstallet er i nedadgående retning, og at der derfor ikke bliver så mange nye til at bære byrderne. Endelig er flere og flere i længere og længere tid under uddannelse. Det vil sige, at den såkaldt produktive gruppe indsnævres i fremtiden i forhold til de ikke-produktive.

Det, man må stille som et hovedspørgsmål i denne debat, er for det første, mener jeg, om man overhovedet er i stand til på nuværende tidspunkt at overføre flere midler fra den såkaldt produktive gruppe til den ikke-produktive gruppe. Som hr. Bertel Haarder har nævnt det for et øjeblik siden, har vi i dag måske et kunstigt nedsat skattetryk på grund af underbudgetteringen. Dertil kommer den anden meget afgørende faktor, at om end vi har en social pensionsfond, hvis midler vi har en forpligtelse til at fordele, så står stadig væk tilbage, at når man når frem til 1985, bliver der tale om en købekraftudvidelse på 2,6 mia kr., og det kan give anledning til en yderligere forbrugsindskrænkning for samfundsgrupperne som helhed og dermed for de produktive grupper. Jeg mener derfor, at vi i virkeligheden befinder os i et usandsynlig snævert system, hvor vi ikke har ret mange muligheder for at gøre forholdene så farligt meget bedre.

Jeg vil gerne sige tak til socialministeren for den redegørelse, vi har fået. Jeg er ikke så pessimistisk, som hr. Jørgen Junior var det. Jeg synes, det er vigtigt, at ministeren har vist åbenhed i denne redegørelse, således at der nu dels er grundlag for en debat i offentligheden i sommerens løb, så vi også kan få et indtryk af, hvad den enkelte borger egentlig vil yde på dette område, dels er mulighed for partierne imellem at få en åben debat om, hvor vi egentlig skal ende, når folketinget i næste folketingssamling skal tage endelig stilling til disse spørgsmål.

Jeg vil ikke sige noget egentligt om de langsigtede problemer, de langsigtede ideer, som er nævnt i pensionsreformgruppens indstilling, og som ministeren også nævner i sin redegørelse, for jeg mener ikke, det er særlig realistisk at diskutere dem.

Når vi ser på de kortsigtede, har vi som udgangspunkt dette, at vi gerne vil dele pensionsdebatten op i to hovedområder. Det ene er spørgsmålet om stillingtagen til de såkaldte sociale pensioner, og det andet er spørgsmålet om den del af pensionssystemet, der knytter sig til individuelle pensionsordninger og pensionsordninger knyttet til ansættelse.

Nu har både hr. Jørgen Junior og hr. Bertel Haarder været inde på spørgsmålet om tjenestemændene i denne forbindelse. Derfor vil jeg gerne sige meget klart, at det konservative folkeparti ikke er at finde, når det drejer sig om at ændre på tjenestemandspensionssystemet.

[Palle Simonsen.]

met. Det har vi sagt tidligere under de debatter, vi har haft i de senere måneder. Vi har også dér sagt, at vi vil gerne se på, hvorvidt der skal finde en nyvurdering af tjenestemandssystemet sted, således at vi bruger tjenestemandsprincippet dér, hvor det er rigtigt at bruge det ud fra dets grundidé, og således at der bliver tale om færre offentligt ansatte, men systemet som helhed vil vi gerne stå meget fast på. Vi finder det væsentligt, at der er knyttet en pensionsordning til ansættelsesforholdet.

Vi synes nok også, at man i denne debat meget ofte glemmer – f. eks. taler hr. Jørgen Junior så meget om solidaritet i hans opfattelse – at der for tjenestemændenes vedkommende er tale om et samordningsfradrag på 74 pct.

Jeg tror, man kan sige, at der blev begået en stor fejl i 1969 i forbindelse med tjenestemandssystemet, ved at man afskaffede tjenestemændenes bidrag til pensionssystemet, for dermed er det ligesom kommet til at stå for mange mennesker, som om det er den rene forøring. Der kan nok være tale om, mener jeg, at man tager et sådant spørgsmål op til vurdering igen, således at det kommer til at stå klarere, at dette er noget, der er et led i ansættelsesforholdet, en overbygning på den sociale side af pensionssystemet.

Når det drejer sig om den private sektor, kender vi jo en lang række ordninger, som fungerer godt, og som er udtryk for, hvad den enkelte selv har lyst til at betale som en overbygning på den sociale pension. Dér mener jeg til gengæld der skal skabes forbedringer, således at også selvstændigt erhvervsdrivende kan få mulighed for at tegne kapitalpensionsordninger. På denne måde får alle i virkeligheden mulighed for enten gennem ansættelsen eller gennem individuelle ordninger at bygge oven på den sociale pension.

Spørgsmålet er så i denne debat, hvordan de midler, som folkettingen er forpligtet til at fordele fra pensionsfonden, skal fordeles. Her opregner ministeren 5 hovedpunkter, som ministeren finder væsentlige: generelle forhøjelser, en særlig boligydelse, pensionstillæggets indregning i grundbeløbet, ens pension til samgifte og enlige og skattefritagelse for pensionister. Det konservative forkeparti prioriterer klart ønsket om den ensartede pension øverst, således at pensionstillægget bliver ens for alle og bliver en del af grundbeløbet – det er ud

fra den betragtning, at der skal være et ensartet beløb i socialpension til alle i samfundet – og oven på dette bygger hver enkelt den pensionsydelse, som man selv finder rigtig og rimelig at knytte til den sociale pension.

Vi må nok konstatere, at i den første del af den periode, hvori der skal ske udbetalinger fra den sociale pensionsfond, vil en meget stor del af midlerne blive brugt til at gøre pensionen ensartet. Ministeren gør også i redegørelsen klart, at de 5 punkter, som hun betragter som de væsentlige, ikke alle kan opfyldes af den sociale pensionsfond, heller ikke når vi når frem til de fulde udbetalinger i 1985.

I den konservative folketingsgruppe er vi enige i, at der er et spørgsmål at se på omkring boligydelse, og vi vil meget gerne være med til at forhandle forskellige muligheder, for der er ikke nogen tvivl om, at der her er mange problemer for pensionisterne. Men vi vil også gerne gøre det klart med det samme, at et nyt indtægtsreguleret system er vi ikke indstillet på at lægge ryg til.

Da man i 1970 gennemførte den fulde folkepension, lagde man alligevel oveni det indtægtsregulerede pensionstillæg – det, som jeg nu har en fornemmelse af at der måske kan mobiliseres et flertal for at afskaffe ud fra ønsket om at komme væk fra indtægtsafhængigheden. Så finder vi ikke, det kan være rigtigt, at man skulle indføre en generel boligydelse, som igen skulle være indtægtsafhængig. Så har vi bare taget problemet ét sted fra og flyttet det over på et nyt sted. Men tilbage står stadig væk, at vi finder, at der er en række problemer på dette område, og disse problemer vil vi meget gerne gå ind i en diskussion af.

Vi er også enige i grundprincipperne med hensyn til værdien af, at der skal gives den samme pension til de samgifte som til de enlige, men tilbage står unægtelig det meget store problem, som der også er redegjort for i betænkningen, at det koster brutto 2 $\frac{1}{2}$ mia kr. Hvis vi derfor skal holde os inden for den ramme, som er til rådighed i første fase, nemlig pensionsfondens midler – og det mener vi vi skal – ja, så må vi nok konstatere, at uanset det ideelle i princippet om ligestilling, så kan det blive svært at skaffe de økonomiske midler, der skal stilles til rådighed for at klare dette problem. Men vi kan måske starte med at gøre afstanden mindre, end den er i dag.

Det er klart, at enhver må være interesseret

[Palle Simonsen.]

i, at der kunne blive tale om en skattefritagelse for pensionister, men det stiller unægtelig også krav om nogle penge. Jeg tror nok, man må gøre sig klart, at det bliver meget vanskeligt at hæve bundfradraget for pensionisterne alene. I det øjeblik man er i stand til – det kræver nogle væsentlige besparelser i dette samfund – at hæve det så meget, at ægteparrene kan blive fritaget, så tror jeg, man skal være klar på, at forhøjelsen må gælde alle i samfundet.

Man må arbejde på denne løsning, og besparelser på de offentlige budgetter er selvfølgelig den direkte vej hertil, men man må gøre sig klart, at også dette er vanskeligt at opfylde inden for de snævre økonomiske rammer, vi lever under. Man må gøre sig klart, at i den situation, hvor vi forhåbentlig når frem til, at folkepensionen er ens for alle, da vil de problemer, der i dag er for pensionisterne i samspillet mellem nedslag i pensionstillæg og beskatning, væsentligt reduceres.

Det er klart, at bliver der penge tilovers, så kan man altid diskutere – for nu at tage det femte punkt, som ministeren stiller op – om der kan blive tale om generelle forhøjelser af pensionerne, men jeg tror nok, man har lov til at konstatere efter det, der allerede er sagt, at det bliver der egentlig ikke så farlig mange muligheder for. Med udgangspunkt i det ensartede pensionstillæg må man foretage en prioritering af ønskerne på de øvrige områder, men det er ikke så farlig meget, der er tilovers.

Min konklusion på nuværende tidspunkt er som sagt denne, at det, der prioriteres øverst, er ønsket om at nå frem til en ensartet folkepension, at vi gerne ønsker at gå ind i en drøftelse af boligproblemerne for pensionisterne, og hvis der så i øvrigt bliver penge tilovers, så kan der blive tale om generelle forhøjelser, men vi er skeptiske over for de mere ambitiøse løsninger, der er skitseret i rapporten, og det er først og fremmest under hensyn til ønsket om at skabe en rimelig balance i samfundet mellem de såkaldt produktive grupper og de ikke-produktive grupper. Vi finder det vigtigt at overlade til den enkelte selv at bygge oven på den ensartede sociale pension og dermed foretage den opsparring til pensionisttilværelsen, som hver især finder er rigtig.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Lad mig først takke for socialministerens redegørelse. Vi er enige på mange punkter.

Centrum-demokraterne har i denne samling, når der har været forslag til ændring i pensionslovene, i reglen undladt at medvirke til fremme af disse under henvisning til den samlede pensionsreform. Vi vil ikke løse blot en lille del af de mange problemer, der er knyttet til pensionerne, men ønsker at løse disse problemer samlet, idet vi ønsker en levestandardreform snarere end en egentlig pensionsreform. Det vil sige, at de penge, pensionisten får udbetalt, må være til at leve for, når skat og bolig er betalt. Skattereformen og pensionsreformen burde nok udformes sideløbende, og kan det ikke lade sig gøre, må en tæt kontakt mellem skatte- og afgiftsudvalget og socialudvalget etableres.

Centrum-demokraterne ser skattens indvirkning på pensionerne som det problem, det er mest presserende at få løst. I tidens løb har vi modtaget mange henvendelser fra pensionister, der har stillet et regnestykke op over deres pension, og de grupper, der er kommet mest i klemme, er selvpensionisterne og de samgifte. Har pensionisten en lille pension ved siden af, så forsvinder den jo næsten ved samordningsfradragene. Stiger pensionen, så falder boligsikringen, eller også bliver pensionstillægget reguleret i nedadgående retning. Hos de samgifte synes skatten også at ramme urimelig hårdt, så hårdt, at den eneste udvej for en økonomisk bedring er at lade sig skille – som nogle jo har foreslået – efter mange års ægteskab.

Det har altid været centrum-demokraternes holdning, at det skal kunne betale sig at spare op, og det vil også være vores mål i forbindelse med pensionsreformen. Som det er i dag, kan det ikke betale sig at foretage en mindre opsparring, for så er der ingen tilskud at hente til f. eks. hjemmehjælp, pensionistrejser, medicin etc., og endnu værre er det, hvis pensionisten sidder alene tilbage i et hus, der er betalt helt ned. Dette hus er så at regne som formue, uagtet der kun er tale om papirpenge, som pensionisten ikke selv har nogen glæde af. Her kan kommunen ganske vist træde til, hvis det kniber til terminen, men det bliver i de fleste tilfælde også den eneste hjælp, der kan blive tale om.

Kort sagt, så ønsker vi en forenklet pensionsordning, hvor de, der kun har pensionen fra det offentlige og ikke indtægter ved siden af, fritages for skat. Vi ønsker en rimeligere beskatning af selvpension og tjenestemandspensionerne.

[Yvonne Herløv Andersen.]

Mens vi er ved tjenestemandspensionerne, vil vi fra centrum-demokraternes side gerne give udtryk for, at vi ikke mener, tjenestemandspensionerne skal afskaffes. I den offentlige debat om tjenestemændene synes det helt at være glemt, at tjenestemændene også har forpligtelser, forpligtelser, der gør dem til en stabil arbejdskraft. De kan f. eks. ikke strejke. De kan flyttes fra én arbejdsplads til en anden. De skal underkaste sig de til enhver tid gældende vilkår på området. Fjerner man tjenestemandspensionen, tror jeg, det er begyndelsen til opløsning af hele tjenestemandsbegrebet, og i en tid med megen uro på arbejdsmarkedet står betydningen af tjenestemandsansættelsen centrum-demokraterne meget klart, og vi har intet ønske om at ændre på de vilkår, der gælder inden for dette område.

Centrum-demokraterne har ligesom regeringen ikke på forhånd lagt sig fast på nogen løsning, men det skal dog indrømmes, at vi har set en hel del på det svenske ITP-system, idet vi ikke ønsker ensartede pensioner. ITP er vel det, der kommer model C i pensionsreformkommissionens rapport nærmest.

Med udtrykket, at vi ønsker ikke ensartede pensioner, skal forstås, at vi ikke ønsker en socialisering af hele pensionssystemet. Vi vil gerne motivere den enkelte til at yde en indsats og belønne den senere gennem en indtægtsbestemt tillægspension. Den fond, der tales om, bliver nok et af de punkter i reformen, der skal arbejdes mest med. Hvorledes skal den styres, og hvorledes skal den arbejde? Det er spørgsmål, der interesserer os meget.

Imidlertid er der også noget, der taler for rimeligheden af, at enkelte indbetaler et større beløb til fonden og derigennem sikrer sig en bedre pension.

Af de 5 punkter, som socialministeren mente skulle løses på kort sigt, vil centrum-demokraterne prioritere den særlige boligydelse til pensionisterne højest, idet den forskellige husleje indvirker urimeligt på de beløb, pensionisten reelt har tilbage at leve for, når de faste udgifter som sagt er betalt. Derefter kommer skattefritagelse for sociale pensioner.

Som jeg før har nævnt, mener vi, at dette sidste er meget væsentligt, og at den måde, skattesystemet bliver administreret på i forbindelse med pensioner i dag, er i vejen for en egentlig levedofsreform.

Førtidspension og fleksibel pensionsalder er

også elementer, der bør indgå i den debat, der følger efter folketingets behandling her i dag. I denne debat i befolkningen og i de berørte organisationer vil centrum-demokraterne tage del på baggrund af de for os væsentlige punkter, jeg har været inde på her i dag.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal også starte med at takke socialministeren for den redegørelse, vi fik i sidste uge på baggrund af den seneste af de 3 rapporter, vi nu har fået fra pensionsreformarbejdsgruppen.

Vi har jo ventet længe på dem, fordi vi alle sammen ved, at det er påtrængende nødvendigt med en øjeblikkelig hjælp, især til de økonomisk dårligst stillede pensionistgrupper. Der er sådan set behov for hjælp til alle pensionistgrupper, men der er to ting, der særlig trænger sig på efter vores mening. Det ene er at få forbedret pensionerne for dem, der kun har deres folkepension at leve af, og det andet er at få forenklet hele pensionssystemet, sådan at pensionisterne kan overse, hvad de har at gøre med, og hvordan pensionsudbetalingerne ændrer sig i forhold til de andre sociale ydelser.

Derfor er det vigtigt, at drøftelserne nu kommer i gang, og at drøftelserne kommer til at foregå overalt hele sommeren igennem blandt alle grupper, blandt alle organisationer, så at vi får et indtryk af, hvad det er for en pensionsordning, den brede arbejdende befolkning ønsker sig. Det er jo noget, der kommer os alle sammen ved. Vi skal alle deltage i finansieringen af dette, og vi bliver forhåbentlig også alle sammen så gamle en dag, at vi kan få glæde af pensionerne.

Jeg skal starte med at redegøre for SFs principielle syn på det sociale pensionsområde og derefter prøve at forholde mig til nogle af de langsigtede modeller, som socialministeren har skitseret, og de kortsigtede, nødvendige forbedringer.

Det er jo kommet til udtryk hos nogle af de ordførere, der har været oppe før mig – hos hr. Palle Simonsen var det mest tydeligt, men også hos fru Yvonne Herløv Andersen kom det frem – at vi har to grundlæggende forskellige syn på, hvad pensioner egentlig er for noget. Fra SFs side mener vi, at pensioner er en samfundsforpligtelse over for alle, der ikke kan sørge for sig selv. Det vil sige, at vi ønsker at bygge et pensionssystem op ud fra et solidaritetsprincip og ikke ud fra et forsikringsprincip.

[Ebba Strange.]

Jeg skal prøve at uddybe lidt mere, hvad jeg mener med det, ved at forholde mig til nogle af de modeller, der er skitseret i den foreliggende pensionsbetænkning. Jeg skal gøre det ved at begynde bagfra, nemlig ved at afvise den model, der hedder C.

I den indgår det, at hvis man har tjent meget i sine arbejdsaktive år, så skal man også have meget udbetalt i pension. Det er jo det samme princip, vi har i tjenestemandspensionslovgivningen, og det er det samme princip, der går igen i mange af de overenskomstsmæssige pensionsordninger, som dels privat ansatte og dels offentligt ansatte har som en del af deres overenskomst. Jeg skal vende tilbage til det med de mere private pensionsordninger, men det, vi står med her, er altså en social pension, og det vil sige, at det er en ydelse, som samfundet skal give til mennesker. Her mener vi altså fra SFs side, at samfundet skal give mest til dem, der trænger mest. Det vil sige til dem, der har de dårligste muligheder for selv at skaffe sig anden indkomst.

Med hensyn til den model, der i betænkningen hedder B-modellen, så bygger den på en ATP-ordning, og den er efter vores vurdering mere retfærdig end ITP-ordningen, fordi den bygger på, at alle erhvervsaktive skal indbetale det samme beløb, altså ikke et indkomstafhængigt beløb, og at de, den dag de får deres pension udbetalt, får udbetalt lige store beløb, uanset hvor meget de har tjent i deres erhvervsaktive år, hvis de har arbejdet lige længe.

Når vi alligevel ikke rigtig bryder os om model B, så er det, fordi vi lever i et samfund, hvor erhvervsituationen, arbejdssituationen – det ser vi ikke mindst i disse år – er fantastisk usikker. Vi har i øjeblikket en meget stor arbejdsløshed. Vi er i den situation, at vore pensionister i dag er ofre for den arbejdsløshed, der var i 1930'erne, og hvis vi opbygger et ATP-system som det, der er skitseret i betænkningen, så vil det altså sige, at den dag de mennesker bliver alderspensionister, så vil deres pension være afhængig af, hvor længe de har kunnet få arbejde. Det rejser dels hele arbejdsløshedsproblemet, som jo er en del af det kapitalistiske samfund, dels hele nedslidningsproblemet. Vi ved, at det er de hårdest arbejdende, der bliver tidligst nedslidt og derved får de færreste erhvervsaktive år. Derfor betragter vi også den model som værende for usocial. Der

er også hele problemet med de kvinder – specielt kvinder; det kan selvfølgelig også være mænd, men det er jo specielt kvinder – der i perioder ikke har været på arbejdsmarkedet, men har arbejdet hjemme med at passe hus og børn.

Endelig bliver der beskrevet en model A i den pensionsbetænkning, vi taler om, og den indebærer en udbygning af det pensionssystem, vi kender i dag. Jeg vil godt sige, at SF har aldrig været tilhænger af den fulde folkepension til alle. Det være også sagt til dem, der i dag prøver at få tilslutning til, at alle skal have det samme udbetalt i pension. Vi mener ikke, det er retfærdigt at give det samme beløb til dem, der har i tusindvis af kroner i indkomst ved siden af, som til dem, der ingenting har. Vi mener ikke, det er udtryk for retfærdighed at give det samme til alle. Vi mener, det er udtryk for retfærdighed at lade den sociale pensionsudbetaling være afhængig af den indkomst, man har på ethvert givet tidspunkt.

Vi ved, at der i dag er en fjerdedel af alle vores alderspensionister, der ikke får del i pensionstillæggene, fordi de ved siden af deres folkepension har så høj en indkomst, at der er et fuldstændigt bortfald af pensionstillægget. Vi mener ikke, det er den gruppe, der trænger til at hjælpes mest.

Vi ved også, at der er store indkomstforskelle blandt pensionisterne. Vi betragter ikke pensionister som en homogen gruppe, der alle sammen er dårligt stillede. Vi ved, at med det system, vi har i dag, er der folk, der har en ofte ganske høj erhvervsindkomst, på over 100.000 kr., helt til de når 70 års alderen, og alligevel går hen og hæver deres grundbeløb, fra de bliver 67.

Vi ved på den anden side også – og det er fuldstændig tåbeligt, hvis nogle her i salen skulle foregøgle sig andet – at der er kun én gruppe til at betale disse pensioner, og det er den erhvervsaktive befolkning. Disse penge skal tages et sted fra, og derfor må vores bidrag til arbejdet med at ændre pensionssystemerne gå ud på at gøre det så socialt retfærdigt som muligt.

Derfor ønsker vi egentlig at videreføre den indkomstafhængighed, der ligger i vores førtidspension, til også at gælde alderspensionen, men vi er klar over, at det støder på nogle vanskeligheder, som vi er parate til at diskutere.

[Ebba Strange.]

Vi er klar over, at vi i dag støder på nogle urimeligheder i aftrapningsordningerne, fordi vi samtidig støder på andre sociale ydelser, der har været nævnt heroppefra: boligtilskud, skattebetaling osv. Det gør for det første, at der af og til opstår urimeligheder ved den aftrapningsordning, der findes, for det andet, at systemet bliver uoverskueligt for pensionisterne. Som sagt vil vi gerne bevare aftrapningssystemet, men vi vil gerne diskutere det og få det arrangeret med større intervaller, lettere overskuelige intervaller, og i det hele taget forenkle aftrapningssystemet.

Det, vi forestiller os med alderspensionssystemet er, at en hvilken som helst alderspensionist skal være sikret en indkomst, der svarer til $\frac{2}{3}$ af den gennemsnitlige indkomst på arbejdsmarkedet. Når vi siger $\frac{2}{3}$ og ikke siger dagpenge – som vi siger, når det drejer sig om personer, der på et tidligere tidspunkt i deres tilværelse skal have en social ydelse – så hænger det sammen med, at vi mener, at når folk har nået alderspensionsalderen, så har de ikke de samme behov, som folk har i den erhvervsaktive alder, de har f.eks. ikke de samme forsørgerforpligtelser over for børn. Derfor mener vi, det er rimeligt at bruge $\frac{2}{3}$ som udgangspunkt.

Men samtidig siger vi altså, at hvis man ad anden vej – og anden vej, det kan være arbejdsindkomst, det kan være formueindkomst, det kan være andre pensionsindkomster – hvis man ad anden vej opnår en indkomst, der er ca. $\frac{1}{2}$ gang større end dette beløb, så får man ingen pensionsydelse.

Jeg ved – for jeg har prøvet det i nogle forsamlinger – at dette vækker modstand i nogle pensionistforsamlinger, idet man siger: ja men vi har alle sammen betalt til, og så skal vi også alle sammen have af. Jeg betragter imidlertid pensionsydelser som almindelige offentlige ydelser, almindelige sociale ydelser. Vi betaler også alle sammen til hospitaler; det er heldigvis ikke sikkert, vi alle sammen får brug for dem. Vi betaler også alle sammen til skolerne; det er ikke os alle sammen, der har skolesøgende børn. Vi vil som sagt gerne arbejde for, at der breder sig et solidaritetsprincip omkring disse ydelser.

Her kommer så også hele spørgsmålet om finansieringen ind i billedet. Netop fordi vi betragter det som en almindelig samfundsforpligtelse, mener vi også, at pensionerne skal finan-

sieres over skattebilletten. Vi mener ikke, at vi skal opretholde den specielle pensionsprocent, for det er klart, at hvis vi lader 2 pct. gå ind i en pensionsfond, så betyder det i realiteten, at de med de høje indkomster ikke bliver omfattet af den progression, der i øvrigt ligger i vores indkomstbeskatning. Vi mener, det skal være en helt almindelig skattebetalt ydelse.

Vi er godt klar over, at hvis forholdene skal forbedres, så vil det kræve øgede udgifter. Dem er vi parate til at være med til at gennemføre. Vi vil ikke – det være sagt meget bestemt, ikke mindst til fremskridtspartiet – vi vil ikke betale pensioner ved at lade det gå ud over udgifter, som vi har til børn og unge i dette land, eller andre sociale ydelser. Men en del af finansieringen kan vi jo skaffe bl.a. ved at afskaffe de skattebegunstigelser, der i dag ligger i forskellige private pensionsopsparinger. Vi mener, at når vi får en rimelig god pension alle sammen, er der ikke den samme begrundelse for at lave forskellige private pensionsopsparinger, og vi ønsker altså afskaffet de begunstigelser, der ligger i det.

Med hensyn til de aktuelle problemer, som socialministeren også peger på i sin redegørelse, er vi enige i en del af punkterne, men som det vil være fremgået af mit indlæg, er vi altså ikke enige i, at pensionstillægget skal indregnes i grundpensionen. Derimod er vi meget enige i, at der trænges til en løsning på hele boligområdet. Om det skal være præcis på den måde, socialministeren har foreslået det, kan jeg ikke rigtig overse. Jeg kunne muligvis tænke mig, hvis vi virkelig fik en nogenlunde ensartet indkomst i pensionsalderen, at det så blev et fast beløb, man betalte i husudgifter eller i boligudgifter. I den forbindelse vil jeg godt lige sige – nu er min tid ved at være udløbet – at vi ønsker, det både for ejere og lejere skal blive rimelig billigt at bo, når man er pensionist, men vi ønsker ikke, at den støtte, som ejere skal have, skal overgå til arvingerne. Den må indefrys i form af prioriteter i den ejendom, som den pågældende pensionist ejer.

Med hensyn til skattefritagelsen har vi jo diskuteret det tidligere, og vi vil gerne være med til det, hvis vi ellers kunne finde ud af, hvordan det skulle gøres. Også ens pension til gifte og ugifte vil vi gerne diskutere. For mig at se skal det løses i sammenhæng med boligproblemet, for det er vel nok det eneste sted, hvor vi virkelig kan sige at samgifte har en fordel fremfor enlige. Men vi skal passe på, at den

[Ebba Strange.]

forbedring, vi alle sammen gerne vil give ægtefællerne, ikke kommer til at gå ud over de enlige.

Der er andre problemer i det her; jeg har ikke fået rørt ved hele tjenestemandspensionsproblemet og spørgsmålet om en fleksibel pensionsalder, men det er jo ting, vi skal drøfte i tiden fremover.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg må erklære mig enig med hr. Jørgen Junior i én ting, og det er i kritikken af betænkningen og af socialministerens redegørelse. Men der er nok ikke så meget andet, jeg kan blive enig med hr. Jørgen Junior om i denne sag. Betænkningen har virkelig været skuffende, og redegørelsen har været en god gang »goddag, mand – økseskaft!«.

De krav, kommunisterne må stille til en pensionsreform, er, at den løser en række problemer, som allerede i lang tid har trængt sig på. Med hensyn til alderspensioner er der fem hovedproblemer, der bør tages i betragtning. Socialministeren kom desværre ikke ind på dem alle sammen i sin redegørelse.

Det gælder for det første spørgsmålet om den generelle tilgangsalder for retten til social alderspension. Det gælder dernæst spørgsmålet om pensionernes størrelse. For det tredje spørgsmålet om, hvilke samfundsgrupper der skal kunne opnå sociale pensioner. For det fjerde drejer det sig om pensionisternes beskatning – det har ministeren været inde på. Og for det femte må pensionisternes boligforhold indgå i diskussionen. Foruden disse fem problemer er der specielle problemer i forbindelse med mennesker, der må søge pension på grund af invaliditet eller tab af ægtefælle, eller som må søge pension før den fastsatte generelle aldersgrænse.

Med hensyn til det første problem, den generelle aldersgrænse, mener kommunisterne, at en nedsættelse af denne grænse af mange årsager må gennemføres. Når kendsgerningen er, at der af en årgang på 67 år kun er 40 pct., der ikke allerede modtager en eller anden form for pension – og det er det, der fremgår af rapporterne fra arbejdsmiljøgruppen af 1972 – så er dette et uomtvisteligt bevis på, at aldersgrænsen er for høj. Når vi samtidig tager arbejdsløsheden i betragtning, er der ingen grund til at udskyde nedsættelsen af aldersgrænsen. Tværtimod vil de mennesker, der nu må hutle sig

igennem de sidste år, før de kan få pension, så kunne tillade sig at sige farvel til arbejdsmarkedet, og de vil vel at mærke ikke blive tvunget væk. Der vil blive tale om en ganske naturlig afgang. Derfor vil en generel nedsættelse betyde en formindskelse af arbejdsløsheden for andre grupper, og der vil samtidig blive tale om et mindre pres på de ressourcer, der anvendes til arbejdsløshedsdagpenge.

Men når det er sagt, så må det også slås fast – og det vedrører det andet hovedspørgsmål – at en nedsættelse af den generelle aldersgrænse kræver en forhøjelse af pensionerne, således at de over en kort årrække kommer op på $\frac{2}{3}$ af gennemsnitsindkomsten inden for handel, håndværk og industri.

Der må endvidere tages stilling til civilstandens indflydelse på pensionerne, således som ministeren er inde på i redegørelsen. Det er helt uholdbart, som det er i øjeblikket, at der er forskel på, om man lever papirløst eller i et registreret samlivsforhold. Det må altså overvejes, om det ikke er mere rimeligt, at hver person får sin pension. Jeg vel gerne fremhæve, at kommunisterne går ind for ensartede pensioner, men ikke kan gå ind for betænkningens modeller B og C som langsigtede løsninger.

For model Bs vedkommende er der ganske vist også tale om ensartede pensioner, men kun for så vidt man har haft samme tidsmæssige tilknytning til arbejdsmarkedet. Det vil under de nuværende betingelser især ramme mange kvinder, ligesom alt, hvad der hedder invalidepensionister, enkepensionister og førtidspensionister, ikke vil kunne opnå det høje niveau. Samtidig er det urimeligt med den inflation, der præger samfundet, at finansiere pensionerne gennem opsparinger i fonds. Derved vil pengene gå til kapitaldannelse og ikke til pensionsudbetalinger. Det må være de nuværende producerende, der underholder de nuværende pensionister. Dvs. pensionsudbetalinger skal klares over skatterne, så bidragene ikke mister i værdi.

Hr. Palle Simonsen var inde på, at der var nogle problemer med, at vi fik flere og flere pensionister og færre og færre erhvervsaktive. Hr. Palle Simonsen må undskylde, men jeg synes, det er noget vrøvl, for det, det drejer sig om, er jo produktionens størrelse, og produktionens størrelse stiger og stiger. Det er den, der er grundlaget for pensionsudbetalingerne.

Heller ikke for model Cs vedkommende kan

[Tove Jørgensen.]

der regnes med værdifasthed for bidragene. Dertil kommer, at de skal være særdeles høje, hvis en rimelig pensionsydelse skal opnås. Og sidst, men absolut ikke mindst, så vil det cementere de sociale forskelle, der er mellem lavtlønsgrupperne og de højeste indtægter, således at visse grupper – og det drejer sig bestemt ikke om dem, der arbejder mindst – alt i alt vil opnå en særdeles ringe livsløn for hårdt eller nedslidende arbejde.

Det har her været nævnt, at der er nogle aftrappingsproblemer i forbindelse med pensionerne, når man går fra erhverv til pension, men det hænger jo i høj grad sammen med, at pensionerne som helhed er for lave.

For det tredje lægger kommunisterne vægt på, at de grupper i samfundet, der skal kunne opnå sociale pensioner finansieret over skatterne, skal være de grupper, der deltager i den samfundsmæssige produktion. Men vi må her tage afstand fra fremskridtpartiets forslag om, at det skal ske ved nedskæringer på andre områder, at andre sociale områder skal undgælde, hvis det skal finansieres over skatterne. Til de grupper, vi mener skal have pension, regner vi lønarbejdere og deres ægtefæller, mindre landbrugere og handlende, kort sagt alle dem, der selv må deltage i den daglige produktion, dens organisation, distribution og reproduktion. Dette må de gøre for at sikre deres egen eksistens, og samtidig opretholder de hele den samfundsmæssige produktion. Hermed afskæres ejerne af store kapitaler, som kan ernære sig på grundlag af arbejdsfri indtægter, fra at modtage sociale pensioner. Vi mener ikke, at samfundet kan bære at give disse persongrupper sociale pensioner, og det er heller ikke nødvendigt.

For det fjerde ønsker kommunisterne beskatningsproblemerne for pensionisterne kulegraven, og vi mener bl. a., det kan gøres med vores skattereformløst, som skulle være kendt. Jeg vil blot påpege, at en 40.000 kr.s skattefri bundgrænse vil løse problemerne for den overvejende mængde af pensionister. Der er problemer med vægtingen af indtægter af eget arbejde, med mindre tilskud fra fagforeninger o. lign., og der kan være problemer i forbindelse med værdien af egen bolig. I denne forbindelse må det også tages op, at der er en række sociale ydelser, der gradueres efter indtægt, og hvor reglerne eventuelt skal ændres.

Det vil være nødvendigt at tage stilling til det spørgsmål, som ministeren har rejst, hvor-

vidt pensionstillægget skal indregnes i grundbeløbet. Hr. Albertsen udtrykte nogen tvivl på dette punkt. Det er jeg ganske enig med hr. Albertsen i. Kommunisterne mener ikke, at vi skal indregne pensionstillægget i grundbeløbet. Gennem dette er det netop muligt at tage sociale hensyn, og det må være vigtigt i første omgang at lægge forhøjelserne her.

Hvis man lægger forhøjelserne på grundbeløbet, så vil også de, der ikke har behov, få forhøjelser på bekostning af de dårligst stillede. Og hvis man ikke afskaffer folkepension til alle inklusive velhavere, så vil pensionstillæggets indregning blive bekesteligt, og det vil overstige de mindre administrative lettelser, der eventuelt kan opnås.

Det femte hovedproblem med hensyn til alderspensionister er boligproblemet. Her finder vi ikke, at problemerne alene løses ved, at huslejen ikke må andrage mere end 15 pct. af husstandsindkomsten. For pensionister uden anden indtægt end pensionen er denne procent for høj, og desuden indebærer den en indbygget stigningstakt for huslejerne, hver gang pensionerne stiger. Det vil sige, at hvis det f. eks. er fødevarerprisernes stigning, der forårsager en forhøjelse af pensionen, så får pensionisterne ikke dækning, fordi en del af stigningen skal anvendes til forhøjelse af lejen. Der må andre regler til, bl. a. for at sikre, at udsanerede pensionister ikke kun kan erhverve lejligheder i den ældre boligmasse. Det skal de kun gøre, hvis de selv ønsker det. Der kan muligvis være nogle problemer med de store boliger, men det må i så fald gælde for både ejere og lejere.

Ud over disse problemer er der en række spørgsmål omkring invalidepensionen, der bør tages op.

For det første er der spørgsmålet, som kommunisterne har rejst, om ikke den laveste invalidepension har overlevet sig selv og skaber social ulighed mellem håndens og åndens arbejdere.

For det andet er det et spørgsmål, om det er rigtigt at give invalider, ofte med behov for fremmed hjælp eller med forsørgerbyrder, samme beløb som raske mennesker. Det gør vi selvfølgelig heller ikke helt og holdent, i og med at vi yder invaliditetstillæg og eventuelt bistanstillæg, men kommunisterne mener, at disse ydelser i dag vurderes for lavt i forhold til de reelle udgifter.

Med hensyn til forsørgerbyrder tages der

[Tove Jørgensen.]

ikke nok hensyn til de faktiske udgifter, hverken for invalidepensionister eller for enkepensionister. Dermed tages der særdeles ringe hensyn til pensionisternes børn, deres livsstart og uddannelsesbetingelser, og man cementerer på denne måde nogle sociale tilstande, der er betinget af pensionernes ringe størrelse.

Endelig bør problematikken om førtidspensionering og eventuelt fleksibel adgangsalders for visse brancher indgå i diskussionen. Men det må her slås fast, at det er kommunisternes holdning, at førtidspensionering som følge af arbejdsmiljøskader eller nedslidning skal finansieres af arbejdsgiverne. Det kan ikke være rigtigt, at man skal kunne drive rovdrift på arbejdskraften og lade samfundet betale gildet, men først og fremmest må vi fremhæve den præventive virkning, som sikrer menneskene. Hvis det bliver for dyrt ikke at forbedre arbejdsmiljøet, kan det fremtvinge fremskridt på dette område.

Det må pointeres, at en førtidspension, der er ringere end arbejdsløshedsdagpenge, ikke kan være acceptabel.

Pensionisternes forhold til arbejdsmarkedet må revideres. Det er diskriminerende at have andre regler for pensionister end for alle andre i dagpengeloven og i arbejdsløshedsforsikringslovgivningen. Det vil sige, at kommunisterne går ind for en afskaffelse af 78 dages reglen, af 13 ugers reglen, og vi mener, at afskaffelsen af 26 ugers reglen i arbejdsløshedslovgivningen også vil få betydning for mange pensionister eller folk, der kan blive tvunget ud i at søge pension.

Hr. Palle Simonsen og fru Yvonne Herløv Andersen var inde på tjenestemandspensionerne, og her må jeg erklære mig enig. Vi vil ikke for tiden pille ved tjenestemandspensionerne. Det er nogle overenskomstmæssige rettighe-der, og skal man pille ved dem, så vil det betyde, at man skal give tjenestemændene lov til at strejke, og at man skal give dem mulighed for højere løn, ligesom det vil have en hel række andre konsekvenser. Det kan ikke være meningen, når vi laver ændringer på pensionsområdet, at vi skal forringe vilkårene. Det, vi skulle stræbe imod, var at forbedre vilkårene for de andre pensionister og ikke specielt forringe dem for tjenestemændene.

Vi er naturligvis klar over, at disse krav koster penge, men det danske samfund har råd til det. Vores produktion har aldrig været

højere. Den er skabt af de mennesker, der i dag er pensionerede, og af dem, der i dag er henvist til lønarbejde eller indtægt gennem egen arbejdsindsats. Hvis pengene ikke er til rådighed, så skyldes det en skæv fordeling. Hr. Jørgen Junior var inde på spørgsmålet om en herskende klasse. Jeg tror ikke rigtig, hr. Jørgen Junior og jeg er enige om definitionen af en herskende klasse. Det lyder nærmest, som om fremskridtspartiet regner akademikerne for at være den herskende klasse. Det er vi absolut ikke enige i. Årsagen til, at der er en skæv fordeling, er, at vi anvender samfundets ressourcer forkert, at vi henviser nogle mennesker til arbejdsløshed og dermed ørkesløshed, samtidig med at der på en lang række områder er brug for deres indsats, f. eks. til pleje og omsorg. Det skyldes, at vi tillader mennesker, der ikke deltager i det produktive liv – og det er det, kommunisterne forstår ved en herskende klasse – at bestemme over de samfundsskabte værdier og disponere over dem på en måde, der kun gavner deres egne private interesser, men som skaber krise for det samfund, der i kraft af de arbejdende menneskers indsats frembringer disse værdier.

Kommunisterne ønsker et solidarisk samfund, og det gælder også på pensionsområdet.

Grethe Philip (RV):

Socialministeren har lagt en række synspunkter frem vedrørende den fremtidige sociale pensionsordning. Det understreges flere gange i socialministerens redegørelse, at regeringen endnu ikke har taget stilling til spørgsmålet, men at det lægges frem til åben debat. Dog har jeg en fornemmelse af, at socialministeren personlig har et ønske om visse hurtige forbedringer til gavn for de nuværende pensionister.

Det, vi taler om i dag, er en meget stor sag, både når vi ser på det økonomiske, og når vi ser på antallet af mennesker, det berører, men det er også en sag, der skal anskues ud fra forskellige synsvinkler. Den kan anskues ud fra en rent socialpolitisk synsvinkel, nemlig spørgsmålet om, hvem i vores samfund der nu trænger mest til at få en yderligere hjælp. Den kan betragtes som et fordelingspolitisk spørgsmål, f. eks. vedrørende fordelingen mellem grupper, men også i høj grad fordelingen af disponibel indkomst i løbet af et livsløb. Men den bør også i høj grad anskues som et samfundøkonomisk spørgsmål, hvor man under-

[Grethe Philip.]

søger, hvad der passer bedst ind i den aktuelle samfundsøkonomi, hvordan en øget social udgift på dette område vil komme til at påvirke lønninger, priser, vores valutaunderskud m. v. Endelig er der jo de finansielle aspekter i sagen, som har en nær tilknytning til det samfundsøkonomiske, spørgsmålet om, hvem der egentlig skal betale denne sociale udgift, hvem der skal sætte sit forbrug ned, hvis nogle grupper skal sætte deres forbrug op, og hvordan hele dette skal administreres.

Jeg kan af gode grunde, når vi tager taletiden i betragtning, ikke komme dybere ind på alle disse aspekter, men jeg vil meget henstille, at man i den videre debat tager hver af disse ting op og ikke nøjes med at se det ensidigt fra ét eller to af disse aspekter.

Jeg vil gerne først komme med nogle grundlæggende synspunkter fra det radikale venstres side. Vi har ved oprettelsen af den sociale pensionsfond skabt visse forventninger hos pensionisterne, det er givet, det hører man rundt om i debatten. Men jeg må hævde, at vi har ikke givet dem nogen ret til en forbedring, som de kan påberåbe sig. Enhver udvidelse af den offentlige sektor, af de offentlige sociale ydelser, må hvile på en prioritering af behovene hos forskellige sociale grupper og hvile på en aktuel vurdering af de økonomiske muligheder for en udbygning. Fremtidsperspektivet, når vi ser på Danmark, er jo ikke som i de glade 1960'ere. Vi kan ikke forvente en årlig vækst på 4 pct. i vort samlede produktionsresultat målt i værdi. Jeg havde indtrykket af, at fru Tove Jørgensen her var meget optimistisk, da hun talte om, at produktionen steg og steg. Ja men ikke når vi ser på bytteforholdet med andre lande, ikke når vi ser på fremtidsperspektiverne. Vi må regne med, at væksten er yderst begrænset, hvis der overhovedet er nogen vækst.

Jeg mener også, vi skal tage med i betragtningerne, hvad jeg tror hr. Palle Simonsen var inde på, at der sker forskydninger i befolkningens aldersfordeling. Vi ved allerede nu, at en større del af befolkningen kommer til at tilhøre de gamle aldersgrupper, og vi hørte forleden dag om, at de gamle over 90 år formodentlig vil fordobles i antal inden for ganske kort tid. Og det er jo navnlig dem, der har de store omsorgsbehov.

Det er også for os et vigtigt synspunkt, noget vigtigt at tage hensyn til, at der er mange andre

sociale behov, der trænger sig på. Vi taler tit herinde om særforsorgen, om åndssvageforsorgen, og det er desværre med god grund. Jeg synes også, at familier med småbørn efterhånden er blevet behandlet nok så hårdt og trænger til en støtte inden for en nærmere fremtid. Vi ved, at der er et behov inden for uddannelsessektoren. Jeg ved, at der arbejdes med problemer omkring uddannelsesstøtten. Der er altså mange ting, der presser på, og jeg vil da ikke mindst anbefale, at socialministeren, når hun tænker på mulighederne for at udvide inden for sin sektor, taler med undervisningsministeren for at få afstemt, hvordan disse ønsker kan passes ind inden for samme ramme.

Men når jeg har sagt alt dette, så vil jeg gerne understrege, at det radikale venstre mener, at der blandt folkepensionisterne er grupper, som hører til de svageste stillede i samfundet, og som trænger meget hårdt til en forbedring. Vi vil derfor prioritere en forbedring af forholdene, i hvert fald for visse grupper af pensionister, meget højt. Derfor er vi også villige til at gå ind i en positiv forhandling med regeringen om visse forbedringer, men det er for os særligt de svageste folkepensionistgrupper, der interesserer os. Vi vil være meget optaget af, at de ting, vi sætter ind med, navnlig bliver af værdi for de svageste grupper.

Det er også et afgørende synspunkt for os, at forbedringer af pensioner ikke må svække de offentlige budgetter. Vi har netop for et par dage siden behandlet socialministerens forslag om en forbedring generelt af pensionerne i forbindelse med de nye overenskomstaftaler. Det radikale venstre kunne tilslutte sig ministerens forslag. Vi mente, det var rigtigt og en fortsættelse af den linje, vi har lagt tidligere. Men vi skal da ikke glemme, at der herved med et enkelt slag gik noget i retning af 500 mill. kr. ud af statskassen. Det er altså ikke småbeløb, vi allerede har givet frit løb for. Og vi må sige, at for hver krone, der gives ud til pensioner, skal der skaffes dækning under en eller anden form. Det er jo en illusion at tro, at vi har nogle frie penge til rådighed, at der ligger en opsparat pensionsfond, som vi uden videre kan bruge af. Det gør der ikke. Hvis pensionisterne skal have adgang til et større forbrug – og det mener vi altså i et vist omfang de skal have – så må vi også gøre os klart, at der er nogle andre grupper, der til-

[Grethe Philip.]

svarende skal sætte deres forbrug ned. Jeg gætter på, at det er problemstillinger, som både finansministeren og økonomiministeren ser meget klart, men det er også betragtninger, der må lægge en vis dæmper på vores optimisme her i dag.

Ser vi på de enkelte modeller, så har vi i det radikale venstre den opfattelse, at den meget kostbare model C med de indkomstbestemte ydelser til sin tid og de meget store indbetalinger i de kommende år bygger på tanker, der hørte en tidligere tid til, hvor vi gennemgående var mere optimistiske. Vi vil ikke for altid tage afstand fra den. Der kan jo komme en tid, hvor den kommer ind i billedet igen, men indtil videre mener vi ikke, det kan være aktuelt politik.

Vi må i vores overvejelser særlig lægge vægt på model A, men vi må gøre os klart, at der er ikke nogen af de problemer, der i rapporten lægges frem, som kan løses helt til bunds i et hurtigt snuptag. Ligeegyldigt hvor vi griber ind, må vi gøre det med sigte på et mål, men gøre det i et langsomt tempo.

På den anden side er det klart, at hvis vi kombinerer en udbygning og omlægning af model A, altså af det nuværende system, med en udbygning af en pensionsordning, der i hvert fald i vigtige henseender svarer til den nuværende ATP-ordning, så har vi dermed visse muligheder for at forbedre pensionerne for de nuværende pensionister. Jeg tænker på, at hvis vi forhøjer pensionsindbetalingerne á la en ATP-ordning, ja, så gennemtvinger vi jo derved i nogle grupper en større opsparring og giver derved aktuelt visse muligheder, visse forbrugsmuligheder til andre grupper.

Ser vi på de enkelte punkter inden for model A, hvor man kunne tænke sig en ændring eller en udbygning, så synes jeg, vi med beklagelse må sige, at flere af de tanker, der er lagt frem i rapporten, og som ministeren også nævner i sin redegørelse, har en tendens til mest at hjælpe de pensionister, der har visse indkomster, ja, endda også pensionister med betydelige indkomster. Det gælder ikke mindst tanken om fuldt ud at indregne pensionstillægget i grundpensionen. Et sådant forslag giver jo ikke de mennesker, der i forvejen har det fulde pensionstillæg, noget som helst ekstra. Det er vel ikke helt tilfældigt, at det netop er dette forslag, som det konservative folkeparti er så umådelig interesseret i. Vi har igennem

de senere år kunnet finde en fælles linje sammen med det konservative folkeparti, men når man her, ganske vist i lighedens navn, taler så varmt for pensionstillæggets indregning i grundpensionen, så er det jo noget, der giver fordele hele vejen op i systemet, altså også i de meget velstående grupper, og det er noget, vi derfor må tage med visse modifikationer.

På den anden side må vi også sige, at pensionstillægget i den udformning, det har fået, og ikke mindst sådan som det har udviklet sig, har skabt os overordentlig store problemer, og vi har haft meget svært ved at få befolkningen til at forstå, hvad der egentlig lå bag ved det. Vi må vel også sige, at der har været visse sammenstød mellem aftrapning af pensionstillægget, stigende skatter og aftrapning af andre sociale ydelser, der har været af en sådan art, at det må siges at have været groft urimeligt over for dem, det er gået ud over. Derfor er vi i det radikale venstre positive over for en vis begrænset indregning af pensionstillægget i grundpensionen, men vi erkender, at selv en sådan indregning ikke giver noget i bunden, og derfor må det for os være en forudsætning, at det kombineres med, at man giver nogle øgede ydelser til de folkepensionister, der ikke vil få glæde af en sådan indregning af pensionstillægget. Her ser jeg visse muligheder i forslagene om en boligstøtte, idet man efter min mening udmærket kunne tænke sig en sådan boligstøtte udformet på en måde, så det i særlig grad hjalp de pensionister, der var svagest stillet. Det ville i hvert fald på forhånd have vores sympati.

Vi har også en vis principiel sympati for forhøjelse af ægtefællepensionerne, således at de for hver af ægtefællerne kommer op på størrelse med, hvad den enlige har. Jeg synes nu nok, at man i nogen grad har overdrevet disse hensyn til, at hver af ægtefællerne skulle føle sig som en selvstændig person. Der har ligesom været lidt kvindepolitik i det, som jeg egentlig synes har været lidt misforstået, for ægtemanden har jo også ulempen ved, at ægtefællerne får mindre end det dobbelte af den enlige. Jeg har egentlig ikke megen lyst til at gå ind i diskussionen på den led. At disse gamle pensionister skulle føle en vældig lyst til enten at lade sig skille eller finde sammen med en anden på et sent tidspunkt uden at gifte sig, tror jeg ærlig talt ikke der er ret meget om. Der er nogle få, der gør det, men det vejer ikke til i mine betragtninger.

[Grethe Philip.]

Derimod kan der være noget i, at ægteparrene i øjeblikket stilles relativt for dårligt i forhold til de enlige. Det er egentlig ganske ejendommeligt, at man, så vidt jeg ved, ikke har foretaget nogen virkelige undersøgelser over, hvordan levestandarden er hos et pensionistægtepar og hos en enlig. Jeg synes, målsætningen må være, at den levestandard, vi yder dem via de offentlige sociale pensioner, skal være den samme, hvad enten det drejer sig om en enlig eller et ægtepar. Det er ikke let at udregne i penge, men det er for mig det, der er målsætningen. Måske er vejen også til denne ligestilling, at man efterhånden og over en periode gjorde grundpensionerne ens, men gav en boligstøtte, der var afhængig af husstandens boligudgift. Derved ville man jo komme til at graduere boligstøtten, således at man gav mindre til hver af ægtefællerne, end man kom til at give den enlige. Det er jo netop med hensyn til boligen, pensionister kan have en fordel ved at være to sammen og altså ved at være gift.

Skal vi se på finansieringen, vil jeg ganske kort sige, at går vi ind i øgede udgifter, er vi i mit parti betænkelige ved at lægge disse øgede udgifter over på en øget indkomstbeskatning. Vi synes, den i forvejen er meget belastet og ville i så fald foretrække overvejelser, der gik på andre former for beskatning.

Til slut vil jeg blot sige, at når vi overvejer pensionsreglerne, så er det for mig det afgørende, hvordan behovene ligger hos forskellige grupper. Det er et synspunkt, der for mig vejer mere til end disse ofte lidt tågede erklæringer om ligestilling. Det er i det hele taget typisk også for denne debat, at man taler så meget om ligestilling, men man præciserer ikke, hvad man forstår ved ligestilling. Man kan som bekendt definere det på mange forskellige måder.

Jeg mener, at denne ligestilling fås bedst ved at vi sammenarbejder pensionsreglerne og skattereglerne. Jeg vil ende med at sige igen: vi er åbne over for drøftelser om udbygning og tilpasning af pensionsordningen, men det må ske inden for de økonomiske muligheder, der står os åbne.

Inge Krogh (KrF):

Som det er nævnt adskillige gange, er det meget store problemer, der er lagt op til en

drøftelse af i denne debat, nemlig problemet med at skaffe gode og rimelige vilkår for vore ældre borgere samtidig med, at vi tager hensyn til den økonomiske tilstand i samfundet.

Angående forslag A vil vi mene, at pensionerne bør være ens til alle. Som socialministeren også har antydnet det, må vi se at komme bort fra indtægtsreguleringen af pensionstillægget. Vi mener, denne indtægtsregulering i mange tilfælde kan tage modet fra folk, som gerne ville tage en lille smule arbejde, hvad man ofte har godt af, hvis der er mulighed for det, og den kan være uretfærdig over for nogle, som har sparet op og får en måske ikke særlig stor renteindtægt.

Vi kan gå ind for forslaget om, at der ydes et boligtilskud. Vi ved, at huslejen er noget, der belaster pensionisterne meget stærkt, men vi mener dog også, som der bliver sagt, at der må være visse indskrænkninger for de meget store og kostbare huse og lejligheder.

Med hensyn til spørgsmålet om ens pension til alle, altså samme beløb til hver af ægtefællerne og til den enlige, må vi sige, at det stadig væk er sådan, at det dog er dyrere at være enlig; det er mere end halvt så dyrt at leve som enlig end som ægtefælle. Vi vil derfor mene, at man bør have ens pension til alle, men at man så kan give et husstandstillæg, og dette husstandstillæg kunne være ens for den enlige og for ægtefællerne.

Vi er sådan set også indstillet på, at pensionerne skal være skattefri, men her kommer spørgsmålet ind om vores fradragsregler, så en gennemførelse heraf må nok også indebære, at der kommer nogle forandringer i vores skatteregler.

Efter model B vil pensionen være afhængig af den periode, man har været erhvervsaktiv i. Vi mener, at der er visse uretfærdigheder i denne model. Det kan ske, at en ægtefælle bliver hjemme en årrække, 10-12 år eller måske endnu længere, eller måske slet ikke rigtig kommer ud på arbejdsmarkedet bortset fra de ganske unge år, og hvordan med dem, der er syge måske en årrække? Det vil gå ud over dem. Vi mener altså, at der i hvert fald skal være visse specielle regler for disse grupper.

Model C er, som det er nævnt flere gange, en særdeles kostbar ordning, idet pensionen kun skal være lidt mindre end den indtægt, man har haft, og den skal beregnes ud fra de 20 mest indbringende år i erhvervslivet. Det

[Inge Krogh.]

mener vi også vil være uretfærdigt over for den ægtefælle, der bliver hjemme for at passe huset. I denne forbindelse bliver det nævnt, at den optjente pension måske kunne overgå til en enke- eller enkemandspension, men så har man i hvert fald brudt princippet, som der bliver talt om: en ligestilling mellem mænd og kvinder. Det bliver i hvert fald vanskeligt i så tilfælde at skabe økonomisk ligestilling mellem ægtefællerne.

Skal den finansieres ved en procentopkrævning af den enkeltes indtægt og af et kronebeløb fra arbejdsmarkedets institutioner og fra erhvervslivet, må der blive tale om meget store procentsatser, og det vil komme til at virke uretfærdigt over for den med den ringe indtægt, for hvem en procentindbetaling kan virke betydelig stærkere end for den med den store indtægt. Jeg tror, vi må se bort fra det, men ønsker man en sådan pension, må man have en forsikringsordning, og vi ville da kunne gå ind for, at man fik en særlig begunstiget forsikringsordning for den, der ønsker en sådan pension. Som sagt er det meget store problemer, og vi må håbe, som socialministeren siger, at der bliver en debat ikke bare her, men i hele befolkningen, og det bliver der sikkert også.

Mølgaard (DR):

Jeg vil gerne på retsforbundets gruppes vegne starte med at rette en tak til socialministeren for initiativet til at få denne debat sat i sving for alvor med den redegørelse, som socialministeren har givet. Jeg vil samtidig rette en tak til pensionistpartiet, hvis fremkomst nok har sat noget skub i fremkomsten af de mange pensionsudspil, som vi har set fra forskellige politiske partiers side, og som nok også har sat et vist skub i forståelsen for, at der her er nogle vældige problemer, der trænger til en løsning. At jeg så ikke tror en døjt på, at vi kan løse disse problemer ved at erklære os neutrale over for alle hånde andre samfundsproblemer, er en anden sag, men jeg beklager, at der i denne debat ikke kan deltage en ordfører for de tusinder af pensionister, som ved sidste valg i deres fortvivlelse over, at deres egne problemer var så store og omfattende, ikke så anden udvej end at stemme på pensionistpartiet. Det er jo alene en udemokratisk spærreregulering, der gør dette, for der var egentlig nok til, at der burde kunne være en ordfører for dette parti. Men vel, skub i debatten er der kommet,

og der er behov for denne debat som oplæg til, at vi igangsætter en demokratisk beslutningsproces.

Der er mange problemstillinger, og jeg skal ikke kaste mig over dem alle, men give en kommentar med til nogle af dem. Det princip, at man skal kunne skaffe sig en ordentlig tryghed i alderdommen, i en ulykkesituation eller i en anden situation, hvor man får behov for et socialt trykkesystem, er vi jo alle sammen enige om, men det er rigtignok et spørgsmål hvordan.

Jeg vil også gerne på retsforbundets gruppes vegne erklære mig enig i de ønsker, som bliver tilkendegivet fra en del sider om, at der skal etableres en ens pension for alle, men over for dette spørgsmål rejser der sig rent teknisk straks et andet spørgsmål om hvordan og hvor hurtigt. Fra i dag til i morgen eller hvad? Og her kan vi jo straks kaste os over tjenestemandspensionerne og konstatere, at der skabes ingen større rimelighed eller social retfærdighed ved, at man begynder at fjerne det kontraktmæssige grundlag, som tjenestemænd har oparbejdet. Der sker ingen større social retfærdighed for tjenestemænds vedkommende eller for danske borgeres vedkommende ved, at vi begynder at fjerne opsparede pensionsrettigheder for tjenestemændenes vedkommende. Disse allerede opsparede andele må bestemt respekteres, men dermed være sandelig ikke sagt, at dette system i sig selv er godt.

Vi er i retsforbundets gruppe positivt indstillet over for, at tjenestemandspensionssystemet som sådant aflives i takt med, at nyansættelser sker. Denne overgang til det nye system, hvor tjenestemænd ikke skal særstilles, skal altså ske med fuld respekt for allerede etablerede kontrakter eller allerede udstedte løfter. Man skal i samme forbindelse dog ikke glemme, at tjenestemandspensionen er et helt integreret led i det samlede sæt af løn- og ansættelsesgoder, som disse medarbejdere ved stat og kommuner opnår som kompensation for deres loyale, effektive indsats i den offentlige administration, og tager man sådanne goder væk, koster det på andre måder, så man skal såmænd ikke tro, at man rent finansielt slipper så forfærdelig meget billigere ved at lave om, måske endda tværtimod.

Det næste sæt, jeg godt vil knytte en kommentar til, er ATP-overbygningen på den almindelige folkepension, som vi har i øjeblikket. ATP er jo en forkortelse for Arbejdsmar-

[Mølgaard.]

kedets Tillægspension, men er der noget, det ikke er, så er det arbejdsmarkedets. Det var i sin tid et resultat af, at man ikke kunne komme igennem med en overenskomst ad anden vej end ved ad lovgivningsvejen at tvinge en overenskomst ned over arbejdsmarkedets parter og derunder prøve at lave lidt sukkerlage uden om en bitter pille, som man kaldte ATP. Der var næppe nogen på arbejdsmarkedet, der kunne drømme om, at det her havde været noget, der kunne få en urafstemning til at gå igennem, for så tyndt var sukkerlaget dog, at det var til at gennemskue, at det her fremfor alt var administration, besvær og meget små skillinger til den enkelte.

Det skal ikke underkendes, at ATP har en funktion, idet mange bække små som bekendt gør en stor å, og der er en stor kapital indbetaling af samtlige lønmodtagere i dette land, selv om det er småskillinger for hver enkelt og bliver til småskillinger, når de udbetales igen, sådan at ingen pensionist ærlig talt føler nogen særlig glæde ved denne ATP-ordning, selv om det koster en urimelig mængde besvær.

Dette system er der ingen grund til at oprettholde. Det tjener ikke noget formål. Det mest positive, man kan sige om ATP, er, at det skaber heller ikke de store uligheder. Det skaber et vist apparat for en vis investeringsmulighed i erhvervslivet og dermed styring af nogle investeringer. Der har indtil nu været grænser for, hvor meget man er gået ind i en samfundsstyring af investeringerne gennem ATP-fonden. Selv med disse begrænsninger kan det dog godt være, det er rart at sidde i bestyrelsen for ATP, men det er ikke rart at være bidragyder eller nyder i forhold til ATP.

Det er et organisationscentralistisk instrument, der ikke er meget værd for den enkelte danske borger, pensionist eller ikke pensionist.

Det tredje problem, jeg vil beskæftige mig lidt med, er det forhold, at vi har pensionsforskelle i øjeblikket, afstemt efter indkomst- og formueforskellighederne blandt pensionisterne. Af hensyn til incitamentet til opsparing og af hensyn til, at der er behov for en principiel ligestilling af enhver, er det et rigtigt princip at arbejde henimod, at der skabes ligestilling, men om det skal ske her og nu, kan der nok være grund til at sætte spørgsmålstegn ved, når vi ser, hvilke store beløb det drejer sig om for at skaffe denne ligestilling. Havde vi stået i den finansielle situation, at vi havde haft rige-

ligt at dele ud af til højre og til venstre, kan det vel være, at der var grund til at prioritere denne opgave som noget af det første, man kastede sig over. Men i betragtning af, at sociale systemers primære opgaver vel egentlig må være at løse egentlige sociale opgaver, er det nødvendigt i den nuværende situation at prioritere på en sådan måde, at man spekulerer på, at man i en arbejdsløshedssituation før en sådan regulering nok har brug for at sikre sig bedre adgang til førtidspensionering uden nedslag i pensionen og at harmonisere i forhold til hele det øvrige sociale apparat. Der er en arbejdsløshedslovgivning, en invalidepensionslovgivning og en folkepensionslovgivning og forskellige andre sociale lovgivninger, som rigtignok trænger til en harmonisering indbyrdes, således at man ikke kommer ud for de uligheder med skæve fordelingsvirkninger og uhensigtsmæssige dispositioner, der er de klare følger.

Der er i øjeblikket nogle skævheder, som opstår i anledning af, at den enkelte selv går hen og forsikrer sig for at betrygge sin alderdom i en større grad, end de almindelige pensioner som sådan giver anledning til. Der fremdrages i den forbindelse fra forskellig side en god portion forargelse over, at disse forsikringsmuligheder i vid udstrækning sker med skattefradrag. En god portion af disse opsparingsordninger, forsikringsordninger, er da trods alt beløb, der senere bliver beskattet i forbindelse med udbetalingen, men på dette punkt vil jeg nok sige, at den forargelse, der fremvises fra forskellig side, ligesom bør tages med det gran salt: man må overveje, hvad konsekvensen ville have været, hvis man ikke havde disse ordninger og ikke havde disse incitament, for den statsfinansielle situation. Hvor meget større ville det offentliges forpligtelser til at dække sociale nødsituationer ind blive, hvis vi ikke havde disse incitament?

Vi er ikke vældig fastlåste, for vi kan godt se, at der kan være grundlag for denne forargelse, fra retsforbundets side, men vi vil godt have et gran salt på denne forargelse, så den ikke bliver forargelig i sin konsekvens.

Der er dem, der slår til lyd for en indtægtsbestemt tillægspension, sådan at pensionen cementerer de forskelligheder, der er i indkomsterne igennem arbejdslivet, i de arbejdsaktive år. Det er tanker, som vi fra retsforbundets side bestemt må vende os imod. Det lighedsbegreb, der er lagt ind i disse cementeringer af ulighederne, sådan at det er procentligheder,

[Mølgaard.]

kan vi ikke være med til som generelle statsanerkendte systemer.

Jeg tror også, at det for socialdemokratiet vil være svært at stille sig ud på Fælleden og agitere for dette friheds-, ligheds- og broderskabsprincip, og måske er filosofien, når man fremlægger tanken om procentligheden imellem de erhvervsaktive og de efterfølgende år, alligevel den, at det heller ikke kan bære i det lange løb. Men hvis vi ellers bare har fået anerkendt, at der er nogle høje indkomstklasser, der også i deres pensionsalder skal have en stor pension, så må vi jo senere opbygge nogle kompensationsaftaler for dem, der ikke får denne høje pension i kraft af procentreguleringen. Er det taktikken? Så skal det jo nok blive ekstra meget dyrt i forhold til, hvad man i forvejen lægger op til.

Der er to døds sikre konsekvenser af, at man laver en ITP-ordning. Den ene er, at man får nogle gode behagelige fonds, som gør det lettere at styre samfundets udvikling, og som gør det lettere at sikre, at investeringerne kommer derhen, hvor man politisk gerne vil have dem hen, men det er jo ikke sikkert, at det er godt hverken for selvbestemmelsesretten eller for erhvervsudviklingen i konstruktive retninger i dette land, at der kommer politiske beslutningsmekanismer bag disse i alle retninger.

Der er nok nogle bestræbelser på ad den vej at prøve at skabe sig et ØD ad bagevejen. Der er også nogle, der måske vil sige, at det er et forsøg på at skaffe sig socialisme ad bagevejen. Hvad enten man nu kalder det ØD, eller man kalder det socialisme, synes jeg, at disse størrelser skal håndteres og diskuteres, og at der skal tages stilling til dem for, hvad de er, fremfor at de smugles ind ad bagevejen via det behov, som vi alle sammen føler for at skabe os en tryghed, hvis vi kommer i social nød.

Den næste døds sikre konsekvens af at komme med en ITP-ordning er, at de erhvervsaktive kommer til at bukke endnu stærkere under, end de allerede gør det. Skatteprocenterne, marginalprocenterne, er dræbende for initiativ i forvejen, og laver man en ITP-ordning, kommer man i løbet af nogle få tiår op på en stigning i marginalprocenterne på 11,6 oven i den, vi har i forvejen. Der bliver hverken mindre kage eller mere brød ud af en sådan bageproces; der bliver mindre også til dækning af de sociale behov, hvis vi etablerer et sådant ITP-system.

Tanken om, at vi bare kan dækkes os ind via den sociale pensionsfond, som er etableret, er jo god nok ud fra den betragtning, at der er opbygget en ret til at få del i disse penge, akkurat som der for vejbrugere var en ret til det, man kaldte vejmillionerne engang. Men at tro, at det ikke bliver de erhvervsaktive, der kommer til at bære byrden, er en aldeles fiktiv idé, for disse penge er jo nogle, som der nok er oparbejdet en ret til, men som man nødvendigvis må tage ud af det, der er bruttonationalproduktet i det danske samfund.

Vi er villige til i retsforbundets gruppe at se på pensionsproblemerne og gå ind i en nærmere forhandling om dem. Vi vil i nær fremtid komme med et mere uddybende oplæg vedrørende et alle omfattende tryghedsforsikringssystem, der dækker et langt bredere spektrum af sociale begivenheder, der bør udløse en forsikringsudbetaling. Det bliver vort bidrag til debatten og en holdningsmarkering over for dem, der nu skal til at forhandle. Med dette oplæg kommer der også en tilkendegivelse af – og den vil jeg give allerede nu – at vi er villige til at være med i en forhandling, om end der som også allerede sagt er nogle områder, der forekommer os at være så asociale, at vi uvægerlig må erklære dem for tabu set med vore øjne.

Steen Folke (VS):

Det danske samfund er et ulighedssamfund. Det gælder på mange områder, men det gælder først og fremmest den økonomiske ulighed. Det danske klassesamfund er et produkt af det kapitalistiske system, som fører til, at der i den ene ende er økonomisk særdeles velstillede og i den anden ende nok så mange økonomisk dårligt stillede i samfundet. Det er klart, den bedste løsning af de problemer og den eneste virkelige løsning vil være at afskaffe kapitalismen.

En pensionsreform, som er det, vi diskuterer i dag, kan ikke løse problemerne med de økonomiske uligheder. Men VS' holdning til en pensionsreform vil være, at vi vil gøre, hvad vi kan for at medvirke til at reducere de uligheder, som findes, hvis det er muligt at komme igennem med en sådan reduktion af ulighederne. Økonomisk ligger pensionisterne helt i bund i det danske klassesamfund. Socialministeren siger i sin redegørelse, at pensionerne udbetales med beløb, der sikrer den enkelte en socialt set forsvarlig ydelse. Det er et direkte

[Steen Folke.]

citat. Jeg mener ikke, det er rigtigt, at der er tale om en socialt set forsvarlig ydelse, når man tænker på de nuværende pensioner. Jeg mener faktisk, at det er lidt af en skandale, at pensionister behandles så ringe, som de bliver behandlet i Danmark. Jeg forstod da også på den scialdemokratiske ordfører, hr. Albertsen, at han erkendte, at Danmark ikke er et foregangsland på pensionsområdet.

Det først fornødne på pensionsområdet er en kraftig forbedring af pensionisternes økonomiske kår, vel at mærke en forbedring, som kommer nu eller i den nærmeste fremtid og ikke i en fjern fremtid, i 1990'erne eller efter årtusindskiftet, sådan som der er lagt op til det i nogle af de modeller, socialministeren har redegjort for.

Bortset fra denne forbedring er spørgsmålet, hvordan det skal ske, hvordan systemet skal indrettes. VS mener, at en pensionsreform som sagt må sigte efter at eliminere eller i hvert fald reducere de økonomiske uligheder, som findes i samfundet. Vi har for ikke så længe siden fremsat et forslag til pensionsreform og med det vist, hvad målet efter vores mening bør være. VS mener, at alle bør sikres et beløb svarende til den gældende dagpengesats, og at der derudover skal være en indtægtsregulering, forstået på den måde, at de, der har indtægter ved siden af over en vis størrelse, får aftrappet i deres pension. Det betyder, at de, der har store indtægter ved siden af også i deres pensionisttilværelse, slet ikke får andel i den sociale pension. Målet er med andre ord at skabe mere ensartede økonomiske vilkår for alle pensionister. Det forslag, som vi har fremsat, vil i øvrigt indebære en meget kraftig forenkling af det meget komplicerede pensionssystem, der findes, hvilket turde være et fremskridt. Jeg mener ikke, det samme kan siges om ret mange af de modeller, som er indbygget i den betænkning, som socialministerens redegørelse er baseret på.

Der er i hovedsagen to måder, hvorpå klas-sesamfundets økonomiske uligheder kan videreføres i pensionerne. Den ene er at sige ens pension til alle; det lyder meget godt, og det er den måde, som de borgerlige partier foretrækker. Venstre, fremskridtspartiet og de konservative har alle fremsat forslag herom. Det betyder bare samme pension til en rengøringsassistent og til f.eks. ØKs direktør, Mogens

Pagh. Forskellen er blot, at rengøringsassistenten formentlig skal leve af denne pension, medens Mogens Pagh formentlig vil have en hel del andre indtægter at trække på.

Ens pension til alle lyder som lighed, men det er ulighed, og det er også derfor, de borgerlige fremsætter forslaget, for de ønsker denne ulighed opretholdt.

Den anden måde at videreføre ulighederne på er den indtægtsbestemte tillægspension, det, der hedder model C i socialministerens redegørelse, og for den sags skyld også den såkaldt ensartede tillægspension, model B i redegørelsen. I den indtægtsbestemte tillægspension er der en direkte sammenhæng mellem tidligere indtægt og pension; rengøringsassistenten skal altså have en lille pension fra det offentlige, og Mogens Pagh skal have en stor pension.

Den såkaldt ensartede tillægspension er vel knap så asocial som den indtægtsbestemte, men den indebærer også en ulighed mellem de erhvervsaktive, som alene vil få disse pensioner, og alle de øvrige, som ikke får noget. Der vil også være en graduering efter antallet af erhvervsaktive år. Det mener vi er forkasteligt, ikke mindst i et samfund, hvor det i høj grad er samfundsbestemt, hvor mange år folk kan være i arbejde. Jeg tænker på arbejdsløsheden, jeg tænker på nedslidningen, jeg tænker på andre ting, der har sammenhæng med vort samfundssystem.

Det er jo ikke nogen hemmelighed, at socialdemokratiet har haft og måske stadig væk har stor sympati for en indtægtsbestemt tillægspension. Det ses også af pensionsreformarbejdsgruppens rapport. Tillægspensionsordningerne fylder jo langt det meste af betænkning nr. 799, nemlig 456 sider. Man kan også se, at denne model C, den indtægtsbestemte tillægspension, rigtig har været en udfordring til teknokraterne: lommeregnerne har været i flittig brug, og man har opstillet en lang række forskellige måder, hvorpå dette kan gennemføres. F. eks. disse tre undermodeller, der opereres med, C-1, C-2 og C-3, som bl. a. er fremstillet i et overskueligt diagram på side 444, hvor man kan vælge – det lægges op til folketinget – mellem forskellige grader af asocialitet. Folketinget kan foretage sit eget valg. Nogle foretrækker måske en beskeden asocialitet; så er der en variant til det. Nogle vil måske have det nok så asocialt; så er der en variant til det, og de, der vil have den helt rene indtægtsbestemte tillægspension.

[Steen Folke.]

pension, kan vælge den ordning. Det lægges fint op fra embedsmændenes side, og folketinget kan selv få lov at vælge mellem de forskellige grader af asocialitet.

Jeg mener – det må siges – at det teknokratiske set er en udmærket rapport, der er fremlagt. Desværre er den politisk forfejlet, og det skal man nok ikke bebrejde embedsmændene. Det er klart, det har ligget i det kommissorium, som de har arbejdet efter, og i de herskende tanker i det socialdemokrati, som er bagmand for det hele.

Efter min mening er det tragisk, hvis det ender med, at socialdemokratiet fastholder indtægtsbestemt tillægspension. Det vil være socialdemokratiets bidrag til opretholdelse af classesamfundets økonomiske ulighed. Jeg har indgået et væddemål med hr. Albertsen i en tv-udsendelse om, hvilken ordning der ville komme. Hvis jeg taber det væddemål, vil det være det bedste væddemål, jeg nogen sinde har tabt. Jeg synes virkelig, det vil være indsatsen værd – det var en kasse øl – hvis det lykkes at forhindre, at socialdemokratiet fremkommer med disse ordninger baseret på den indtægtsbestemte tillægspension, som i så mange år har spøgt i partiet, og som jo givetvis stadig væk har sine fortalere på ikke helt ubetydelige poster i socialdemokratiet.

Socialministerens redegørelse var efter min mening ganske utilfredsstillende. Den demonstrerer blot, at socialdemokratiet træder vande. Selv regeringsbladet Aktuelt, bemærkede jeg, er utilfreds og gjorde i en leder forleden dag forsigtigt opmærksom på, at det ville nu have været interessant, hvis redegørelsen havde indeholdt en eller anden form for stillingtagen fra regeringens side. Tilmed mener vi, at alle pensionsreformarbejdsgruppens modeller, som er omtalt i socialministerens redegørelse, er uacceptable. Model B og C har jeg omtalt og forkastet. Ud over de tidligere anførte argumenter er der den ulempe ved dem, at de skal finansieres via fondsoopsparinger, og at der altså højst vil blive tale om forbedringer i en ret fjern fremtid.

Men heller ikke model A kan vi gå ind for, først og fremmest fordi den er ganske utilstrækkelig. Det er pensionsfondens midler, man vil anvende til en forbedring. Det er ganske vist en forbedring, som indebærer den fordel i forhold til model B og C, at det vil komme til at gavne de nuværende pensionister – og det

mener vi i høj grad er tiltrængt – og at det vil blive inden for en nogenlunde overskuelig fremtid, men dette, at man har valgt at lægge sig inden for de meget beskedne beløbsrammer, som er til rådighed i den sociale pensionsfond og i ATP-fonden, betyder, at der under alle omstændigheder bliver tale om en utilstrækkelig regulering: det er unægtelig beskedent at se frem til i bedste fald i 1985 en forbedring på 4.000 kr. ekstra om året. Dette er endda under forudsætning af, at man vælger den løsning, som efter vores mening er den eneste socialt forsvarlige, nemlig at man vælger at lægge hele beløbet oven i pensionstillægget, sådan at det først og fremmest kommer de dårligst stillede pensionister til gode. Desværre tyder meget i socialministerens redegørelse på, at man i virkeligheden foretrækker at lægge det til grundbeløbet, sådan at det er de bedst stillede, som alt i alt får mest ud af det, i hvert fald ikke de dårligst stillede.

VS mener ikke, man skal holde sig inden for den beskedne beløbsramme, jeg har omtalt. Vi mener, at pensionisterne skal sikres en væsentligt større andel af det samfundsmæssige værdiprodukt. Dette kan ske via skatterne. VS deler ikke socialdemokratiets forkærlighed for store fonds, som skal bruges til at stive den vaklende kapitalisme af.

Med hensyn til de langsigtede løsninger af pensionsproblemerne, som skitseres af pensionsarbejdsgruppen og af socialministeren i hendes redegørelse, må VS altså sige fra. Men der er også skitseret nogle kortsigtede foranstaltninger i 5 punkter, som jeg skal tage stilling til.

Det første punkt, socialministeren opstiller, er en generel forhøjelse af pensionerne. Det kan vi gå ind for, vel at mærke hvis forhøjelsen lægges på pensionstillægget.

Der er i punkt 2 opstillet en særlig boligydelse, som skal aftrappes med voksende indkomst. Det lyder rimeligt, men vi vil gerne se tankerne konkretiseret.

Det tredje punkt – og det er det kedeligste – er, at man vil indregne pensionstillægget i grundbeløbet. Vi er helt uenige. Det vil gavne de bedre stillede. Hr. Albertsen var inde på, at det ville give betragtelige beløb til den pensionsgruppe, der har det bedst. Synes hr. Albertsen, at det er det, der er behov for? Jeg synes, det er særlig kedeligt, fordi det nok er et punkt, hvor socialdemokratiet vil kunne få støtte fra en lang række borgerlige partier. Det be-

[Steen Folke.]

tyder, at der er en vis risiko for, at man vil gennemføre lige præcis dette punkt, som efter min mening er det uheldigste punkt iblandt de kort-sigtede foranstaltninger. Jeg synes, det er trist, hvis det er det, det ender med, men det vil unægtelig være i god overensstemmelse med den øvrige politik, som socialdemokratiet og forskellige borgerlige partier har enedes om herinde på en række beslægtede områder inden for den økonomiske politik. Jeg mærkede mig dog, at fru Grethe Philip sagde noget om, at man i det radikale venstre især ville gøre noget for de dårligst stillede pensionister. Hvis det skal stå til troende, regner jeg med, at de radikale vil være med til at gå imod denne løsning, og det vil betyde, at socialdemokratiet kan vælge imellem de to flertal, der er opstået i forskellige andre sammenhænge, hvor man enten kan gå sammen med de værste borgerlige partier om at lave noget asocialt, eller sammen med venstrefløjspartierne og måske de radikale, måske retsforbundet, hvad ved jeg, om at lave noget, som i hvert fald er lidt rimeligere.

Punkt 4 i socialministerens redegørelse om ens pensioner til gifte og enlige er vi enige i; det har vi selv gjort rede for i vores pensionsfor-slag.

Punkt 5 om skattefritagelse for sociale pensioner mener vi også vil være en rigtig vej at gå; det er klart, det er et spørgsmål, hvordan det nærmere løses, men det kan vi måske vende tilbage til.

Afslutningsvis vil jeg sige følgende: det kapitalistiske samfund er et ulige, et usolidarisk og et asocialt samfund, men der er forskellige grader, og det er først og fremmest klassekampen, der afgør, hvor meget der bliver til de forskellige klasser. Pensionisterne er af forståelige grunde ikke dem, der står stærkest i denne kamp, og det er en af grundene og nok den væsentligste til, at pensionisterne behandles så ringe, som tilfældet er.

Afgørende for, hvordan en langsigtet pensionsreform bliver, er det, i hvilket omfang arbejderklassen vil kæmpe for pensionisternes kår, og her tænker jeg først og fremmest på de dårligst stillede pensionister, som jo netop i hovedsagen udgår fra arbejderklassen. Socialministerens oplæg viser, at det bliver en sej kamp, men forvirringen og uenigheden i socialdemokratiet viser også, at kampen ikke er tabt endnu.

Socialministeren (Eva Gredal):

Vi har ikke et overflødigshorn at øse af, sagde hr. Palle Simonsen. Det har jeg også givet udtryk for i redegørelsen, hvor jeg nævnte, at man må se i øjnene, at de nuværende midler i pensionsfonden er begrænsede. Når det drejer sig om at fordele penge til forbedringer til omkring 800.000 pensionister, er midlerne ikke så store, som tallet 2,7 mia kr. umiddelbart giver indtryk af.

F. eks. vil boligydelsen nok koste omkring 650 mill. kr. årlig at gennemføre. Lægger man dertil udgiften på ca. 750 mill. kr. årlig ved at indregne pensionstillægget og yderligere medregner udgiften på ca. 550 mill. kr. ved at give ens pension til gifte og enlige, er vi allerede tæt oppe mod de 2,7 mia kr., der vil være til rådighed i 1985. Hertil kommer så udgiften ved en generel forhøjelse af pensionerne og ved at fritage de sociale pensioner for beskatning.

Det er på denne baggrund, jeg i redegørelsen fremhævede, at der må træffes et valg. Vi må efter min mening være ærlige over for befolkningen og sige, hvor langt pengene rækker. Ønsker man alle forbedringerne gennemført, er det ikke tilstrækkeligt med de midler, vi har i fonden. Derfor stillede jeg også det spørgsmål, om befolkningens ønske om forbedrede vilkår i pensionsalderen var så stærkt, at den enkelte borger ville være indstillet på at yde et større bidrag til alderspensionen.

Flere ordførere var inde på spørgsmålet om de private pensionsordninger. Vi har jo en række private pensionsordninger, som er etableret gennem pensionskasser, forsikringsselskaber og pengeinstitutter. De er alle skattebegunstigede på flere måder, og netop skattebegunstigelsen er jo nok en stor del af forklaringen på deres udbredelse. Men jeg tror ikke, alle er klar over, at den væsentligste fordel ved disse ordninger er, at rentetilskrivningen ved opsparringen i en pensionsordning ikke bliver beskattet, således som det er tilfældet ved de private opsparinger. Den anden skattefordel ligger i fradragsretten ved indbetaling af pensionsbidragene.

Man kan naturligvis mene, at skattebegunstigelsen af disse pensionsordninger er prisen værd, fordi det sætter den private opsparing i vejret. På den anden side kan man hævde, at den private opsparing snarere burde stimuleres

[Socialministeren.]

uden indblanding af fordele, som betales af andre skatteydere.

Efter socialdemokratiets opfattelse er der ikke behov for en udbygning og forbedring af de private pensionsordninger, således som venstre ønsker det i sit forslag om en pensionsreform. Vi ønsker tværtimod at føre en politik, der med rimeligt hensyn til opsparingen begrænser mulighederne for at sikre sig pensionsgoder på andres bekostning, og som samtidig vil bidrage til at skabe mere ensartede pensionsforhold for alle grupper her i samfundet.

Flere ordførere efterlyste socialdemokratiets holdning til tjenestemandspensionens placering i denne pensionsreform. Jeg vil gerne starte med at slå fast, at en langsigtet reform af de sociale pensioner også må få virkninger på tjenestemandspensionen, disse to områder kan ikke skilles ad. Men i socialdemokratiet siger vi klart fra over for den misundelseskampagne, som tjenestemændene er udsat for. Vi ønsker ikke at lægge op til en billig løsning, hvor vi bare løber fra de pensionsløfter, som de nuværende tjenestemænd har fået. Vi vil hellere føre en konstruktiv politik, der sikrer alle de samme pensionsgoder, end en politik, hvor tilbageskridtet er i højsædet.

I min redegørelse understregede jeg, at det er socialdemokratiets opfattelse, at der bør skabes ensartede pensionsforhold for hele befolkningen, og her er tjenestemandspensionens stilling naturligvis et centralt spørgsmål. Men vi må først gennem debatten her og ude i offentligheden have større klarhed over, hvilke rammer der bør lægges for reformen af de sociale pensioner. Først da kan vi med rimelighed afgøre, hvilke virkninger reformen skal have for tjenestemandspensionen.

Nogle ordførere har også været inde på, at regeringen i realiteten allerede skulle have besluttet sig for en indtægtsafhængig tillægspension, og man har spurgt, hvordan vi i socialdemokratiet overhovedet kunne gå ind i en debat om en ordning, hvor de, der har haft de højeste indtægter, også får de højeste pensioner.

Jeg vil gerne gentage, at regeringen ikke har lagt sig fast på, efter hvilke principper en pensionsordning skal udformes. Derimod har vi sagt, at der på lang sigt skal gennemføres en udbygning af de sociale pensioner, og i redegørelsen fremhævede jeg netop, at vi ønsker en bred debat her i tinget og i be-

folkningen, før vi fremsætter konkrete forslag om denne langsigtede løsning.

Det er da også på denne baggrund, at jeg har sendt pensionsreformsarbejdsgruppens rapport til udtalelse hos de interesseorganisationer, der har været repræsenteret i arbejdsgruppen, og som har bedt om at få lejlighed til at fremlægge deres synspunkter. Også disse synspunkter vil komme ind i sommerens og dagens debat og indgå i regeringens overvejelser. Herudover vil jeg lige sige, at regeringen nok også kunne kritiseres, hvis en indtægtsafhængig ordning eller model C, som den også kaldes, på forhånd var ladet ude af betragtning.

Jeg skal ikke her gå i detaljer med de mange ting, der er fremlagt af de forskellige ordførere, men kun tage nogle enkelte ting frem. Hr. Jørgen Junior indledte med en forelæsning, som beskrev ordet ordskvalder. Jeg synes nok, at han ved at dække det ind med en række ord som chokerende, pampere o. lign. virkelig gav et eksempel på, hvad ordskvalder er. Man bruger mange af disse ord, når man ikke rigtig har noget at skulle have sagt.

Vi fik igen at vide, at vi ikke skulle have skatteforhøjelser, men at vi skulle have nogle meget store forbedringer for pensionisterne. Vi fik at vide, at det skulle ske ved hjælp af besparelser. Vi fik også lidt at vide om, at vi skulle udvise solidaritet. Jeg vil gerne stille spørgsmålet: hvor er solidariteten, når det er andre befolkningsgrupper, der i meget høj grad skal bidrage til denne solidaritet? Det er hele børneområdet, der skal fratages enhver ydelse, og det er hele det offentlige område, hvor der skal være endnu flere arbejdsløse.

Jeg bemærkede, at hr. Bertel Haarder erkendte, at alt dette kostede penge. Det er der vist ikke nogen uenighed om, men hr. Bertel Haarder var også inde på spørgsmålet om skattemæssig ligestilling, den vil han gerne have gennemført ved, at vi gennemførte nogle flere skattebegunstigelser. Der må jeg sige, som jeg sagde før, at det er vi ganske uenige i.

Flere ordførere gav udtryk for, at de var indstillet på at se på en række af de ting, vi har været inde på i den kortsigtede del af redegørelsen, og nogle har talt om boligydelsen. Der kan jeg sige til hr. Palle Simonsen, at vi har en boligsikringsordning, der er indtægtsafhængig, så hvorfor skulle en boligydelse af den art, der er beskrevet her, ikke også være indtægtsafhængig?

[Socialministeren.]

Til fru Grethe Philip vil jeg sige, at i oplægget – men det fremgår måske ikke helt klart – er boligydelsen graduert, således at ægtepar skal have halv boligydelse; hver part i et ægtepar skulle selvfølgelig ikke have hel boligydelse.

Jeg kan nok undre mig lidt over, at fru Inge Krogh så kraftigt gik ind for skattebegunstigede ordninger. Det ville jo netop betyde, som jeg sagde før, at det er de dårligst stillede, der ikke har råd til at deltage i skattebegünstigede ordninger, som kommer til at betale til dem, der har råd til det.

Så sagde hr. Mølgaard, at det var pensionistpartiets skyld, at der nu kom debat her. Det synes jeg nok er et tegn på, at retsforbundet ikke har været i tinget i de senere år. Vi har faktisk fået det ene forslag om ændringer på pensionsområdet efter det andet i al den tid, jeg har siddet i folketinget.

Hr. Steen Folke fremhævede dette meget forenkede forslag, som VS havde fremlagt. Ja, det kan da godt være, at det er et meget forenklet system, men det er også meget, meget let at fremlægge et forenklet system, når man jonglerer med beløb på 15–20 mia kr. om året i merudgifter uden at anvise, hvor pengene skal komme fra.

Jeg vil gerne til slut takke ordførerne for de mange bemærkninger, der er faldet. Jeg er glad for, at man fra næsten alle sider opfattede, hvad det var vi gerne ville i regeringen. Vi ville lægge op til en debat ikke alene herinde, men også ude i befolkningen. Nogle vil måske mene, at vi alligevel fik et overflødhedshorn lagt frem for befolkningen. Det vil nok fortsat være vanskeligt for befolkningen at vurdere de forskellige forslag, men jeg tror, der er en vilje og en evne til her i folketinget at gå ud i en debat med befolkningen og høre, hvilke ønsker den har.

Vi skal jo ikke glemme, at vi er forpligtet til i næste samling at tage stilling til den sociale pensionsfonds udbetalinger, og det er behandlet i de fem punkter, der fra regeringens side er foreslået som mulige kortsigtede løsninger. Men derudover mener jeg også, det må være vigtigt, at befolkningen tager stilling til pensionsforholdene på længere sigt. Der bliver jo, som mange har sagt her i debatten i dag, færre til at betale til flere, og man må derfor spørge, om det er disse få, der skal betale til de mange, eller om vi ikke allerede nu bør tage en mere

langsigtet stilling til disse spørgsmål. Det er det, debatten i sommerens løb må vise.

Albertsen (S):

Jeg har nogle enkelte bemærkninger til noget af det, der er sagt her i debatten.

Først skal jeg sige til hr. Jørgen Junior, at det er overordentlig trist stadig væk at skulle opleve den form for indlæg, som hr. Jørgen Junior præsterer, med udtryk som fraser, floskler, parade-, popforslag, hykleri, pampere osv. Nu ved jeg godt, at det efter kloge folks normale erfaringer at dømme er vanskeligt at opdrage folk. Der er en klog mand, der engang har sagt – jeg tror, det var Victor Hugo – at hvis man skulle opdrage folk, skulle man starte med de pågældendes bedstemødre eller bedstefædre, og da jeg ikke har mulighed for at øve indflydelse på hr. Jørgen Juniors aner, er det måske håbløst overhovedet at fremføre betragtningen. Men jeg tror, at han ville gavne både respekten for dette hus og vel også for sit parti, hvis han kunne bidrage til at føre debatten på et lidt andet grundlag end med sproglomster af den art, som hr. Jørgen Junior præsterede i dag.

Når jeg i øvrigt synes, at debatten har været tilfredsstillende – og jeg synes, socialministeren har ganske ret i, at den har været nyttig og værdifuld – er det også, fordi jeg øjner nogle politiske perspektiver i de udtalelser, der er forekommet her i dag, og jeg skønner, at der vil være bred samling om en række af de forslag, som ministeren har forelagt os her i dag, og at der også vil være en interesse og positiv stillingtagen dertil hen over midten, idet jeg mener, at jeg fik en positiv besvarelse af de spørgsmål, jeg havde stillet til venstre, og det samme gælder sådan set det radikale venstre og SF, med hensyn til om man, hvis man kunne tilslutte sig disse mål, så også ville være villig til at fremskaffe de midler, der skulle til.

At der fra andre partiers side blev opstillet en lang række ønskesedler, som sådan set ikke havde noget med debatten her at gøre, var vel, hvad man kunne vente. Én ting må jeg dog have lov at sige, og det er, at jeg ligesom socialministeren undrer mig overordentlig meget over, at retsforbundet ville fortælle os, at når vi havde debatten her i dag, havde det noget med det ikke eksisterende pensionistparti at gøre. Det må da vist bero på et totalt ukendskab til baggrunden for denne betænkning, til

[Albertsen.]

lovgivningen om sociale pensionsfonds overhovedet og til alle partiers engagement med hensyn til at hævde de interesser og synspunkter, som det er naturligt at hævde i denne forbindelse. Hvad pensionisterne angår, tror jeg nok, at adskillige af os føler os lige så kompetente til at udtale os på disse samfundsgrupperes vegne som det parti, der ikke blev repræsenteret.

Så skal jeg sluttelig sige til hr. Steen Folke, som jo glædede sig til at tabe sit væddemål med mig, at jeg ikke ved, om hans glæde kan udstrækkes til, at det bliver guldøl, vi vædder om.

Jørgen Junior (FP):

Kun et par enkelte bemærkninger. Fru Tove Jørgensen fra DKP siger, at det næsten lyder, som om fremskridtspartiet synes, akademikerne i dag er samfundets herskende klasse. Jeg synes ikke, hun behøver at svæve i uvished derom. Jeg er ked af, at det kun lød som om. Det er faktisk min opfattelse. Det skal hermed være bekræftet.

Så vil jeg sige, at når socialministeren taler om, at solidariteten skal gå ud over børn, synes jeg nok, man er meget, meget langt ude. Det, der er tale om, er, at vi ønsker at erstatte de sociale ydelser, som i dag gives til børn, med skattelettelser. Vi vil med andre ord give forøget ansvar for den enkelte. Der er altså ikke tale om, at solidariteten skal gå ud over nogen.

Men så er det selvfølgelig nogenlunde rigtigt, når det siges, at der skal være endnu flere arbejdsløse i den offentlige sektor. Det er rigtigt, at vi ikke ønsker at se stigningen i antallet af ansatte i den offentlige sektor fortsat. Vi ønsker, at den stigning skal ændres til, at der kommer flere ud i den produktive sektor, hvor der meget nødig skulle være arbejdsløshed, hvis vi får ført en fornuftig politik i øvrigt.

Endelig skal jeg blot til hr. Albertsen sige, at jeg naturligvis beklager, hvis min sprogbrug somme tider kan virke lidt hård. Jeg er glad for, at hr. Albertsen ikke har haft mulighed for at påvirke min opdragelse gennem bedstemødre, eller hvem der nu ellers skulle have ansvaret, men tingene kan være så forholdsvis grove, at man føler, der må siges stærkt fra, og det er det, jeg har følt var nødvendigt i dag.

Bertel Haarder (V):

Fru Yvonne Herløv Andersen mente, at vi

var ved at nedbryde og opløse tjenestemandsbegrebet, og hr. Palle Simonsen slog fast, at han ønskede tjenestemandssystemet bevaret, og at der skulle være en pensionsordning tilknyttet.

Det er jeg ganske enig med ham i. Vi skal have tjenestemandssystemet bevaret dér, hvor det har en begrundelse, f.eks. inden for postvæsenet, og det er muligt, at det på det område skal udvides. Vi mener også, der skal være en pensionsordning tilknyttet; det er selvfølgelig de pågældende organisationer, der skal have det afgørende ord i den sag, men da vi nu taler for det offentlige som arbejdsgiver, vil vi blot nævne, hvordan vi gerne vil have det. Vi mener, at pensionen i stedet for som i dag at være et uigennemsigtigt pensionsgode, hvis værdi ingen rigtig kender, og som man stort set mister, hvis man forlader sin stilling, skal være en del af éns løn, som hensættes dertil. Den skal være personlig, man skal kunne tage den med sig, og den skal skattemæssigt behandles ligesom alle andre pensionsopsparinger i landet. Det er det eneste, vi siger om den sag.

I øvrigt vil jeg takke de fleste ordførere for den økonomiske realisme, der har været i debatten. Man har været klar over, at der ikke er nogle julegaver at hente, heller ikke i den sociale pensionsfond. Pengene er der ganske vist, men hvis vi i stedet for som i dag at købe obligationer for dem bruger dem til at udvide en bestemt del af borgernes forbrug med, må vi dæmpe forbruget for den øvrige del af befolkningen igennem højere skatter. Det er der ingen vej uden om, og derfor vil jeg også for socialministerens skyld atter understrege, hvad jeg allerede sagde i mit første indlæg, nemlig at vi også, når det gælder skattebegunstigelserne, er ganske klar over, at det her koster dyrt at skabe ligestilling, hvis ikke man i øvrigt ændrer på tingene; jeg sagde helt præcis, at vi kan på den anden side heller ikke påføre det offentlige yderligere store provenutab ved kraftigt at øge de samlede begunstigelser. Det afgørende for os er, at der sker en skattemæssig ligestilling. Det var det, jeg sagde, og derfor behøvede socialministeren ikke hele to gange at skyde os et andet standpunkt i skoene.

Mølgaard (DR):

Jeg vil gerne kommentere to ting. Den ene er hr. Albertsens beklagelse af de ønskesedler, som han hævdede ikke havde så forfærdelig

[Mølgaard.]

meget med sagen at gøre. Ja men det hører vel egentlig med til forhandlingens gang, at man stikker ønskesedlerne ud ved førstebehandling, så får vi se under de påfølgende forhandlinger, hvor meget af dem der kan få med sagen at gøre. Men uden ønskesedler på bordet kommer vi jo ikke videre, og videre skal vi. I den forbindelse har jeg måske overdrevet pensionistpartiets rolle en lille smule. Socialministeren var så venlig at undskyldte mig med, at uvidenheden nok skyldtes, at retsforbundet ikke havde siddet herinde. Havde det så været den største ulykke ved, at retsforbundet ikke har siddet herinde, havde det jo ikke været så galt, men der er jo sket større ulykker i den anledning, tør jeg nok hævde. Det, jeg mente, var, at det nok har fremskyndet iveren og forståelsen et og andet sted, at pensionistpartiet er dukket op på arenaen, dette ikke-eksisterende parti, som hr. Albertsen kaldte det, men som hr. Albertsen jo alligevel godt kendte, selv om han ikke ville vedkende sig eksistensen af det. Det, jeg i den forbindelse gerne vil understrege som mit synspunkt, er, at jeg mener, det også på det politiske marked er godt med mest mulig fri konkurrence. Jeg beklager det, lige så snart der laves konkurrencebegrænsende foranstaltninger, for så går det ud over forbrugerne; det går ud over vælgerne, når man har spærreregler, der udelukker et pensionistparti.

Steen Folke (VS):

Socialministeren afviste på ret demagogisk vis det forslag, som VS har stillet om, hvordan retningslinjerne for en pensionsreform skulle være, med en henvisning til, at det ville koste 15 mia kr. eller noget i den retning, og så var det jo nemt at forenkle tingene.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at dette forslag, som givetvis bliver meget dyrt – det vil muligvis koste 15 mia kr., det tør jeg ikke sige; vi har spurgt om det i socialudvalget, men vist ikke fået svar endnu – dette forslag indeholder jo en række principper, som principielt godt kunne gennemføres på andre økonomiske niveauer. Vi har ment, det rigtige var at satse på, at man skulle stille efter niveauet for dagpenge. Det er socialministeren uenig i, og det er i orden, men der er en lang række principper indeholdt i forslaget, som udmærket kunne diskuteres uafhængigt af det niveau for pensionerne, som vi har sagt man skulle stille

imod. Men socialministeren har, de to gange hvor vores forslag har været til drøftelse herinde, nægtet at tage nogen form for stilling til de principper, der har været nedlagt i forslaget i øvrigt, og hun har gjort det med henvisning til, at det ville være helt uansvarligt, fordi vi først måtte have pensionsreformarbejdsgruppens rapport om disse sager.

Nu er rapporten kommet, og hvad sker der så? Socialministeren nægter stadig at udtale sig om principperne i vores forslag eller om en pensionsreform i det hele taget og træder i stedet for vande og fremlægger bare, at der er de og de og de og de muligheder. Nu vel, vi kender godt baggrunden for det, men jeg synes, det skal frem, at det har været umuligt at få en reel diskussion om principper med socialministeren.

Så til hr. Albertsen. Jeg vil gerne sige med hensyn til vores væddemål, at nu synes jeg lige, vi skal se dette med den indtægtsbestemte tilægspension endeligt skrinlagt i socialdemokratiet, begravet under forhåbentlig mange favne jord. Jeg har endnu ikke fra nogen minister i regeringen hørt udtalelser om, at det er skrinlagt. Jeg håber meget, det er det, det ville være fint, men rent faktisk er det eneste, jeg har hørt, det modsatte, nemlig klare offentlige erklæringer fra statsministeren om, at det var det, man arbejdede med – det er endda ikke så længe siden – og herudover tilkendegivelser mere privat fra andre ministre, som tydeligvis stadig har en vis sympati for disse tanker. Men jeg synes, det er fint, hvis det ender med at blive skrinlagt, og så skal hr. Albertsen nok få sin kasse øl. Det bliver nu efter væddemålet almindelige høkerbajere. Det er hr. Albertsen åbenbart ikke tilfreds med, og så vil jeg da godt sige: hvis det absolut skal være guldbajere, skal vi så ikke handle lidt videre, hr. Albertsen, og sige: hvis du sørger for, at vi, ud over at ITP bliver skrinlagt, også får skrinlagt disse tanker om, at pensionstillægget skal indregnes i grundbeløbet – det er vi sikkert enige om er en dårlig og asocial ordning – altså hvis du også kan sikre, at de pensionsforbedringer, som kommer i en overskuelig fremtid, kommer til at gavne de svagest stillede pensionister, f. eks. først og fremmest indregnes i pensionstillægget, så siger jeg: top, så bliver det guldbajere i stedet for. Jeg vil tilføje, at hvis jeg i øvrigt kan indgå andre væddemål og derigennem påvirke sagernes udvikling i en fornuftig retning, er jeg til rådigh-

[Steen Folke.]

hed for hr. Albertsen eller for hvem som helst andre af socialdemokraterne. Jeg indgår gerne væddemål om disse sager for at være med til at få dem trukket i den rigtige retning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg skal lige minde om, at man husker formen for benævnelsen af tingets medlemmer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af lov om beskatningen af pensionsordninger m. v. (Bidrag til frivillig dagpengesikring). (Lovforslag nr. L 126). Eksemplarer vil blive omdelt.

Undervisningsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om udbygning af Panum instituttet ved Københavns universitet, Københavns tandlægehøjskole m. v. (Lovforslag nr. L 128). Eksemplarer vil blive omdelt.

Erhvervsudvalget har afgivet: Betænkning over forslag til lov om mærkning og skiltning med pris m. v. (Lovforslag nr. L 37),

Betænkning over forslag til lov om ændring af lov om banker og sparekasser. (Lovforslag nr. L 131) og

Betænkning over forslag til lov om statstilskud til energibesparende foranstaltninger i forbindelse med industrielle processer m. v. (Lovforslag nr. L 155).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Retsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om overformynderiets virksomhed. (Nedlæggelse af overformynderiets). (Lovforslag nr. L 159). Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget (18/5 77):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen

Nyt medlem: Inge Krogh

Boligudvalget (20/5 77):

Udtræder: Glistrup

Ny stedf.: Thorndahl

Udv. om offentlige arbejder (20/5 77):

Udtræder: Arentoft

Ny stedf.: Ole Hovmand

Markedsudvalget (20/5 77):

Udtræder: Ib Christensen

Nyt medlem: Alice Hedegaard

Retsudvalget (20/5 77):

Udtræder: Tove Jørgensen

Nyt medlem: Jørgen Jensen

Folketingets næste møde afholdes mandag den 23. maj kl. 13 med følgende dagsorden:

1) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af ophavsretsloven.

2) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af fotografiloven.

3) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om film og biografer.

4) Anden behandling af:

Forslag til lov om ekspropriation til byudvikling.

5) Anden behandling af:

Forslag til lov om råstoffer.

6) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af byggelov. (Foranstaltninger vedrørende råstofforbrug m. v.).

7) Anden behandling af:

Forslag til lov om mærkning og skiltning med pris m. v.

8) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om banker og sparekasser.

9) Anden behandling af:

Forslag til lov om statstilskud til energibesparende foranstaltninger i forbindelse med industrielle processer m. v.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste første næstformand til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 13.58.
